КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парто Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ № 75 (4366). ШИНАРДИ, 23 июнь, 1970 шу. Мах 2 кап.

КОСМОСА ТУРПАЛАШ

«СОЮЗ-9» ЯХАЧА КОСМИЧЕСКИ КЕМА КОМАНДИР А. Г. НИКОЛАЕВ.

В. Мусаэльяна сурт. ТАСС фотохроника.

«СОЮЗ-9» ЯХАЧА КОСМИЧЕСКИ КЕМА БОРТИНЖЕНЕР В. СЕВАСТЬЯНОВ.

В. Мусаэльяна сурт. ТАСС фотохроника.

КОНСЕРВЩИКИЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Декхнийн бехктокхамен декхараш кьалхашна латт Нохч - ГІалгІайчен консервни промышленноста предприятеи коллективашта. Ukx шера чакхдала лаьохІал 50 эзар тонн баьцалдараш, 14 эзар таргга тоня сом, дукха ахфабрикаташ, кхыйола продукци. ТІайнцача социалистически декхарех шера арахеца еза консерваш бІаь миллион банка я.

ЧІогІа доархІаме ха я хІинцара яр консервщикашта. Республикерча колхозашна, совхозашна чуьра доладуш да дика хьийкъа баьцалдараш, царна тІехкъа чуьйна бохалургба сом. Цудухьа дика кийчо яь кердача сезонах шоай болх дІаболабаьб дуккхача консерви предприятеи коллективаша. ТІагІертта кьовсам лоаттабу цар сом, баьцалдараш ханнахьа хьачу а ийна доа ца деш чакхдахара, хІара балха деных бназа пайда эцара.

ТІайна социалистически декхараш толамца кхочашдара кердача сезона лерттІа кийчо яьй цхьайолча консервни предприятей коллективаша. Кердача сезона кийчо яра болх дика чакхбаьккхаб Самашкински консервни завода коллективо. Соахкара сезон чакхъяьлча завода ремонт яра вииргІола ремонтникий бригадаш вІашагІъехна. Нига чакхъяха еза мероприятеш, кхочашде дева ремонтни балхаш дІалоэийтар хІара бригадана, ремонтника.. Кердва заводе дІаеттае мел еза оборудовани, материалаш ханнахьа хьатІаэна хІаоттайнр. Шин сменах болх байтар ремонтникашка.

Кердача сезона 15-ча июне кара кийча хила ца эзаш хина ишина деррига ремонтни балхаш... хьоьлагІча июне кийча яр. Консерваш арахецача балхашта механизаци яра ukx шера дукха керда оборудовани оттаьй заводе. Керда сезон йолаьлча болх бе йолалийтар шера 8 миллион банка сомий сок арахецаргІола ЛУ-3 яра керда линн. Механизированни хьисапе сийна горох чакхйоаккхаргІола шин линин оттаьй. Из бахьан долаш планал совгІа цхьа миллион банка сийна горох арахеца вІашагІъкьаргда цига. Уж санна кхы дуккха кердадараш шоай производствана юкъедоладаьд завода коллективо. Цудухьа сезон дІайолаеннача хьалхарча деношка дена лаккхача къахьегама темпашца болх беш а из. Цу коллективо санна кердача сезона кийчо яра болх дика чакхбаьккхаб Ассински консервни завода коллективо а.

Цхьабакъда, консервни предприятей керда сезон дІайолаеннаяле а, цхьайолча консервни заводашка хІанз а тІехьа чакхдалаза да ремонтни балхаш. Грозненски консервни заводе хьачуьхнача хьалха хиндача Грозненски консервно - кондитерски комбината цхьанкха цех кийчь яц кердача сезона. Цу цехашта чІоагІа эша а ишаш, из ца хилча болх дІаболабе йиш йоаца котельни болх беш яц. Томатни цеха а ишттта цу чурча оборудованена а ремонт яьш. ЙогІа Іачу а ухаш мукх а юаш латт цехара машинаш, механизмаш. Цу тайпара сурт да хьоаца арахецача. кийчача продукцена расфасовка оча, консервни, кхыча цехашкара дар а. Тарни цеха цхьаккха яьшна яц хІанз пайда эца йиш йолаш.

ХІанз шоай болх дІаболабе беза консервни заводашка. Баьцалдарий, сомий керда сезон хьежаргьяи цехаш ремонт дь йистелларга. Дукха баьцалдараш сомаш хьачуэца долалалехьа лоаццача хана чакхдаха деза кхочашдиена дола ремонтни балхаш. Сихха хьатІаэ еза ремонт еча эшаш йола оборудовани оттадаш, кхыйола материалаш. ХІара ремонтни бригадана дІаболанйта беза шоашта тІалатта бехктокхами хьалхашка латта декхараш. Ремонтни балхаш миштта дел хьожаш хинна тІахьожам лоаттабе беза партийни, профсоюзни организацешка.

Хьалена баьцалдараш, сомаш цхьа ди латтеш дацхкхача талх. Цудухьа лоаццача хана ремонтни балхаш чакхдахара шерагІа социалистически яхь йоаржае еза ремонтникий бригадашта юкъе. Ремонтни балхаш сихагІа чакхдахна хІара балха сакъатах бназа пайда эца беза.

Кердача сезонах болх беча дацца цхьаккха хьовсам ца хилийтехьа ukx шера хьачуэца еза продукци меллий а тайна, хІанзва а дена аарлагІа боала беза консервни предприятей кулгалхой шоайта эшаш йола транспорт, специалисташ. Балхлой ханнахьа кийча хилийтара эшаш йола бригадаш вІашагІъехна хила еза. ВоагІбоагІача участкашка дІанийсбе беза специалисташ.

Консервни предприятей болх ритмично дІабахийтара бокха бехктокхам тІалатт Іалашон организацешта. Кийча продукци чуйоттара мел эша тайп - тайпара банкаш, балонаш хІакалохьа а кийча хилийта еза. ХІаьта тарни балаша мамотта сихагІа кийчъе еза баьцалдараш, сомаш хьатІаэара эшаргІола яьшкаш.

Консервни предприятешта мел эша транспорт Іаланъе. хІара заводана эшаргІола транспорт цуна тІачІоагІ а яь из ханнахьа кийча хилийта декхарийла я транспортни организацеш.

Кердача сезонах йизача мощностех ший болх дІабола ца беш цхьаккха предприяти хила йиш яц. Лоаццача хана чакхдаха деза юхелиса ремонтни балхаш. Пятилетка тІеххьарча шера тІайнца социалистически декхараш пачхаьлкхен плани кхочашдьара мел эша торонаш йолаш я. Царех кхетамца пайда эцар хІара предприяте коллективо кхочашдаьза даргдоаца гІулакх да.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Пла шера план ханал хьалха кхочашдъьара социалистически яхье яьннай «Грознефтеразведка» треста Октябрьски кІоарга буруьдаттача контора бригадаш. Цу яхье тьаьлара моттиг дІалецац мастер Ерощенко Юрий Сергеевич керте латтача бригадас. Ше кІорга горгга ха а из мих бетта пленан совгІа буруе техан йоле. Бутт чакхбалалехьа пленал совгІа тохаргда 130 метр бурув. Хкка а дикагІа толамаш дахкад буруьдетта мастер Малецкий Григорий Леонтьевич керта латтача бригада.

В. ГЕНЕРАЛЕНКО,
Октябрьски кІоарга буруьдеттача контора планови отдела начальник.

СССР ЛАККХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЬЯРАХ ДОЛА СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

СССР Конституце 55 статьяга хьежжа СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

БархІазлагІа хержача Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совета хьалхара сесси 1970 шера 14 июле гор. Москва гулъе.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1970 ш. 19 июнь.

КИЙЧО Ю

Ukx юбилейни шера комсаш чакхйоахача пункташка 4710 тонн комсаш дІаяла езаш ба тха совхоза къахьегамхой. Сий долаш бехктокхамен декхар да из. ХІаьта из кхочашдара дукха къахьега а дезаргда комсаш лелаерий.

ПІозни денна доаш кхочашдара къовсам лоаттабеш ба уж бІаьстан юкъье дена. ДІадахача шерачул, дукха а хьалдагІа хьаэъста яьлаш комсий кІотаргаш. Дика чакхдаьхар цуд тІехьатІа да мел дезаш дола балхаш. ХІаьта цкъара культиваци яь ьынай комсий белинашка. ХІанз цоалатІа де доладе уж балхаш 750 гектара тІа дась дьинад.

Гуш да ukx шера комсаш хІанзалца ца хинначча тайпара дика хьувкъаргІолаш хилар. Цхьабакъда дика хьувкъаргьац уж хІанз йолча тайпара кхы гІулакх а ца деш юте. ХІаьта де дезараш кхы а дукха да. Комсаш лелаераш декхарийла ба де дика деррига балхаш ший ханнахьен дикеи чакхдаха. ТІаккха мара лерххІача тайпара хьувкъе йиш яц комсаш.

ТІайна социалистически декхараш кхочашдалла дика комсаш хьувкъара дукха да механизаторий де дезараш а. Из дика кхетадара тара хьинар кхо ца деш къахьегаш а ба уж. Денна шоай кормаш 20—30 процент тІеххкоечаш а еш болх беш ба тракторсташ Короткий Иван, Крючков Алексей. Комсаш лелаерашта доккха новкъостал ду цор комсий кІотаргашта юкъе механизировании обработка еча.

Иштта боккхача доархІаме да мильдыю яха са доахна дене хІамаш, лазар ца латийтара комсашта химически обработка яр а. Цу гІулакха комсашта опрыскивани еш ба механизатораш. ХІанзалца кхоэзв боалоссия хина пурх баьб комсий ерригча балашашта. ХІаьта хІанз диазлагІа из болх беш я совхозера 22 агрегат. Из болх беча дика къахьегама толамаш доах механизатораша Никифоров Владимира, Гровинский Василе, Умаев Хьусена. Сиенин норма йиъ гектар йолча, хІара денна шийтта гектара тІа с кхы а совгІа бу цар из болх.

Иштта дика бу шоай болх бердоссий хий кийдеш болча болхлоша а. Уж ба Васильев Григорий, Саламов Султан, Юрьев Николай, Хадысов Салман, кхыбараш. ХІара денна цаІ-шиъ норма хиллая болх бу цар.

ХІанзар ха я совлена тІадаьна эшаш доаца хетолгаш, комсаш ца лета тъьоьронгаш дІайоаха за. Лаьттанцара питательни веществаш комсий буртилгаш диазгІен доккхагІен хулийтаргдолаш дІахийтара мел эшар де деза. Цу тайппара болх беш хилча мара йиш хургьяц комсаш лерххІача тайпара дика хьувкъе.

Комсаш лелаерий коллектива болхлошта юкъе шерра социалистически яхь яьржай хІанз. ХІара къахьегамхо гІерт пачхаьлкхенга комсаш йоккхара плана тІеххкоечашъяре шоай хьинар ца кхоаш оасаргІа болх бе.

Б. МИНКИН,
Наурски района Кирова цІерагІча совхоза парткома секретарь.

«Союз-9» яха космически кема кийчдечен йІаьххача хана цо никъ белга толаме чакхдоаккхачен дакъа лаьцача Іилмахошка, конструкторашка, инженерашка, техникашка, болхлошка, ерригача коллективашкен организацешкен

СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАШКА НОВКЪОСТАШКА НИКОЛАЕВ АНДРИЯН ГРИГОРЬЕВИЧАГЕН СЕВАСТЬЯНОВ ВИТАЛИЙ ИВАНОВИЧАГЕН

Деза новкъостий!

Ер юбилейни, ленински шу белгалдаьннад советски космонавтика карагІдаьннача кердача лоархІамеча тІулакхаца. Толаме чакхбаьнна «Союз-9» яхача космически кема барайтта дийнахьи барайтта буси баь орбитальни никъ. Майрача советски космонавташа новкъосташа А. Г. Николаевен В. Н. Севастьяновен эгтара йІаьхагІа ха йоаккхаш никъ баьб космосе. Іилма - технически тохкамийи экспериментийи боккха боарам кхочашбьаьб. Никъ беча хана космически кема аппаратуриа системашкен тешаме болх баьб, хІаьта из бахьан долаш яьккъа ерригча задани цхьаккха хІама духьала ца эккаш кхочашбелгаІалаш а даьд.

Нах тІа а белаш космически аренашка йІаьххача хана яьккъаш де доладалара шийца юхь дІайолаеш бола керда лоархІаме гІа баьккхаб космонавтике. Тохкамаш деча хана хьаккхьдача дукхача деношка космосе беча наькъа факторашка сага организман балха хьинараш еча влияние хьакъехьарча маьхерча медико-биологически даннеша, кема технически системашкен лаьттан тІарча ва Іалашдеча средстваштен. ЙІаьххача хана а масса онгІоразхьара а баьча тохкамо, Іилмани халкъа боахамен тохкамий а замий а шерра програмка кхочашъяре дІаха космосе деча наькъашта ларде юхаргІолаш, массаза а леларгІола орбитальни станцеш хьаьра ха гаргайоалаергІолаш йоха хиланза яргІоаца практически материал лу.

Советски Союза Коммунистически парта Централни Комитето, СССР, Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дег тІара даькъала дуц шо, деза новкъостий Андриян Григорьевич Николаевн Виталий Иванович Севастьяновн, халеш бехктокхамен задани кхочашдъьарцен космически никъ толаме чакхбаларцен.

Даькъала буц оаха «Союз-9» яха лехнаш дола кема кийчдеча, сигналдохийтача, орбите гІоцна цо йІаьххача хана толаме никъ белга Іалашдеча дакъа лоацаш хинна ерригга Іилмахой, конструкторашъ, инженераш, техникаш, балхлой, ерригга коллективаш организацеш.

Шоай балха - дикача балхатІа дІахо толамаш доахалда оаш, деза новкъостий. Цу толамаша керда сийле яьйила вай сийлахь Даккхача социалистически Даьхане, Вселенни саге Іомаьрех караерзаяре дикача гІулакха аттур боакхалба цар.

КПСС Централни Комитет | СССР Лаккхехьарча Совета Президиум | СССР Министрий Совет

СССР космонавташка А. Г. Николаевген В. И. Севастьяновген

Ленински комсомола цІерагІа дег тІара даькъала дуц оаха шо, деза доттагІий, тІехъьйнна йоккха космически эксперимент толаме чакхъяларца. Оаха доккхал ду шийна ниссa кхы цхьаькха доацача гІулакхах, са ца кходеш чІоагІа майрала хІаране къонахчали хьахьоккхарах. Оаха доккхал ду ва гІулакх комсомоле кхебаьрашта карагІдаларах, эгтара йІаьхагІча хана космосе никъ баьча кема командир ВЛКСМ XVI-ча съезда делегат хиларах.

«Союз-9» яхача кема баь никъ — советски Іилманен техникацен карагІдаьнна доккха хІама, советски Іилмахой, инженерий, болхлой, техникий коллективаша хьийгача къих хьахинар—космически аре караерзаяра дакъе керда йоха а хинна дІаэттаб. Да орбитальни наькъаш дегІадоаладаре лекхаш дола космически кемаш Іилман халкъа боахамен практически декхараш кхочашдара юкъедоаладарен даькъе баьккха керда тІехбаьнна боккха гІа ба.

Марша доагІалда шо, космоса турпалаш!

Ерригсоюзни Ленински Коммунистически кагийнхой Союза Централни Комитет.

Шоаш Іобессача моттиге «Союз-9» яхача кема экипажа яь заявлени

КПСС Централни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумга, СССР Министрий Советага.

Хоам бу оаха, тахан, 1970 шера 19 июне, програмка йиза кхочашъяьчул тІехьагІа «Союз-9» яха космически кема Советски Союзе шийна белгалъяьча моттиге Іобесса хиларах. Лаьттанна гонахьарча орбите гІолла гобоахаш барайтта дийи барайтта байсе даькхад «Союз-9» яхача космически кема экипажо.

Никъ беча хана кхочашъяьй Іилма - технически экспериментий чоалхане програмка, медико-биологически тохкамий комплекс чакхъяьккхай. ЙІаьххача хана космосе никъ а беш тохкай керда аппаратурен агрегаташ. Кема ерригача системаша боаррамагІа болх баьб.

ЙІаьххача хана никъ бара гІулакха тхоьех чІоагІа тешаш белараха дег тІара баркал аьл оаха КПСС ЦК-ена, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана.

Тха сакІале дика я, керде задане кхочашъе кийча да тхо.

«Союз-9» кема командир полковник А. Г. НИКОЛАЕВ.
«Союз-9» кема бортинженер, технически Іилмай кандидат
В. И. СЕВАСТЬЯНОВ.

ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

Тха совхоза йиллача дена дІадахача шера эггара хьалха кхочашъянзар оаха пачхаьлкхенна шура дІаялара план. Йоккха хало тІаоттайир тхона шийлача Іано. Хьайбаш латта помещенеш цу тайпарча шийлача Іана лаьрхІа хьаяь яцар. Цул совгІа доакъар а тоъанзар.

Ukx пятилетка тІеххьарча шера лакха декхараш тІайнцад совхоза хьайбаш леладераша. Иштта 550 тонн дулхи 2150 тонн шурен пачхаьлкхенга йоккха елаш ба фермай болхлой. Цу тайпара декхараш кхочашдара дукха доакъар Іалашде дезаргда: 2400 тонн ча, 2800 тонн йол, 14500 тонн силос. Уж декхараш кхочашдара, дІадахача шера хинна кхочамбоацараш теркал а деш хьинар кхо ца деш къахьегаш ба боахама хьайбаш леладераш. 380 гектара тІара люцерна цкъара хьекха яьннай. Цигара чуена йол 670 тонн я. Царех 630 тонн хьайбаша Іа доаккхаргдолча фермашта юкъе аргІаш а даь дІаоттаьй. ХІаьта 40 тонн кхай тІа оттаьй.

31-ча мас доладелар тхо люцерна хьакха. Дика вІаштІехьбаьккхар болх. Деррига балхаш механизмашца дора. ХІаьта йол хьокхаш пхе дийнахь кхай тІа къахьийгар совхоза контора беррига болхлоша, кертерча специалисташа, балхах мукъа болча хана доиркаша, кхычар. Цудухьа пхи ди мара эшанзар ерригa люцерна хьакха а хьекха цох аргІаш де. Бакъда, люцерна хьоккхаш шин дийнахь догІа дийлхар. Цу деношка а соцаданзар совхоза къахьегамхоша балхаш. ХІаьта малх болаш денача дийнахь совхоза беррига къахьегамхой яра а баьнна касарех елла йол кІалтІа а йоахаш йокъайир. Цул тІехьагІа мара аргІаш данзар. Бакъда аргІаш даьдале а тІаьда яр йол. Цудухьа аргІашка латташехьа йокъайора из. Болх беш яр тхоай йиъ кхыча боаламашкара йоалаь шиъ — илх вентилятор.

Дика вІаштІехьбаьккхавар цига болх беш хиннача къахьегамхой салоІам а. ХІара дийнахь 60 сага делкъанйна даа хІама дахьар, хІаьта салоІача хана керда газеташ дешар, беседаш йора. Къаьстта дика къахьийгар йол хьоккхача Шайурзаев Имина, Эзхажиев Алхазура, Желудков Сергея, Рашидов Ризвана.

ХІанз 500 гектара тІара суданка хьакха хийчлуш ба механизатораш. Цуьнах 200 гектара тІа доахан доажде лаьрхІад, хІаьта 300 гектара тІара яр аьда хьокхаргъя. Дика тІеьннай суданка, хІанз цуь лакхал юкъера лаьрхІача 70 сантиметрга дІаккхоач. ХІаьта хІара гектара тІара 2,5 тонн хьакха лерхІ оаха. Цу гІулакхо торо хулийтаргья 750 тонн йол Іалашъе.

ГІожа доакъар Іалашдара план тІеххкоечашъе торо хургья тха ukx шера. Цох тешам бенаб дІайийна баьцаш дика хьехилрах. ШоалагІа хьоккхаш 300 тонн йол еккха лерхІ оаха цу понешкара. ХІаьта 200 гектара тІа ukx шера йийна люцерна а я боахаме. Цу участка тІара а лерхІ оаха эгтара кІезигагІа иле а 200 тонн йол хьакха. Цул совгІа боахаме и аьла лаьрхІа дІайийна 100 гектар соргаца эшь суданка. Кхоза-дкъаза хьакха йиш хургъя из. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача шишша тонн йол чуе йиш хургъя.

Силоса лаьрхІа 1000 гектара тІа йийна ukx шера хьажкІаш дика тІаьнний уж. Царех 600 гектара тІара яраш шекара свеклаца эшь йийнай. Царех 150 гектара тІа доахан доажаде лаьрхІад. Риса хьажкІаш силоса хьоккхаргья. Лоаша аьлча, аьа кхо ца беш къахьегаш ба боахама кхо ца беш къахьегаш ба боахама беррига къахьегамхой шоаш тІадийца декхараш толамца кхочашдара.

Л. БЕЛАШОВ,
Гудермеса района «Гудермесский» совхоза директор.

ТОЛАМАШ ЭРГАШ ДАЛЕ А

Шерра социалистически яхь яьржай Шаьла района «Автуринский» совхоза хІара отделене хьайбаш леладерашта юкъе. Совхоза кулгалхой, специалистий вІаштІехьдаьннад хьайбаш лелачеча фермашкерча болхлой къахьегамцара безам сообоаккхаргбола гІулакхаш лерттІадаха. Цудухьа, беча балхах шоашта а боахама а боала пайда байзача хьайбаш леладераша, дика бу шоай болх. ХІара декаде бетта квартале карара - хара тела цІе байракхаш. Ахчин премеш тел яхье хьалхара моттигаш яьхараштa.

Къаьстта сана безам ба са шоллагІчен кхоалагІчен отделеней хьайбаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхьах. Къахьегам вІаштІехьбаккхара цар денош дуваш. Лоаллака ядача шин отделене Іаламен хоттема хьалаш цхьатарра да, цхьатарра да хьайбашта шиина а отделене тела доакъар а. Дале а эргаш да толамаш. Хьажал шоаш. Масала, шоллагІча отделене шурий-товарни ферме мий бутт болалуш дийнахьа бусе еоига йоаккхаш хина шура юкъера лаьрхІача 1463 килограммага дІаккхачар. ХІаьта май бутт чакхбоалаш баьча тІехьожамо хьахьенхар из цифра 2050-нега кхаччалца лаккхъения хилар.

Кхыча тайпара да кхоалагІча отделене шурий - товарни ферме этта гІулакхаш. Иштта май бетта хьалхарча декаде цу ферма хьайбаш леладераша хІара денна ерригга йоаккхаш хина шура 1879 килограмм хулар. хІаьта бутт чакхболаш а дукха тІаккетакзар шура — 1890 килограмм.

Цу бакъзарашца хьахьокх кхоалагІча отделене шурий - товарни ферме шура яккхара боарам айбара йолаш йолча еоигача торонех пайда эцаш ца хиннадта, къахьегам лерттІа вІаштІехьбаккханза хилар. хІаьта хьайбаш леладерий балха боагІаш бола тІехьожам ца лоаттабелга.

Белгалде доагІа шоллагІча отделене хьайбаш леладераша ерригга шура яккхара хьалхарча квартала план кхочашъяь ца хилар. Тоьаш дацар доакъар: гІожа а моша а. ХІаьта хІанз?

ХІанз хьалаьннад моша доакъар. Цудухьа дакка толденнад шурий -товарни ферме гІулакхаш. Да тІехь дукхагІа хулеш йоагІа ферма доахангара йоаккха шура. Цу гІулакха доккха новкъостал дуа хьайбаш леладерий къахьегам нийса вІаштІехьбаккхарах, цар балха тІахьожам лоаттабарах Цу хьакъехьа дукха болх бу отделене хьонача зоотехника Хаммирзаев Сайт - Хьажас. Цуч хьинарах торо хиннай хьайбашта духьа рационага хьежжа мара доакъар ца телийта, царна гІулакх дара эшаш чийсе вІаштІехьдаха, бежа Іуша беча балха хедданза тІахьожам лоаттабе, доахан бийсан доажаде. Цу дерригача гІулакхаша йиш хилийтай шоллагІча отделене шурий - товарни ферма толамаш алсамдаха.

Фуд тІаккха кхоалагІча отделене хьайбаш леладераш тІехьабуса хилар? Ukx шера хьалхарча квартале совхозе хьалхара моттиг ма яьккхарий цар. Доакъар а ма дий кхоачам болаш.

ХІаьта да йиш йоаца гІулакх иштта нийсденна хинилл. Хьалхарча квартале шоаш даьхача толамех кхоачам а баь Іийна хиннаб отделене кулгалхой, специалисташ. Цар боагІаш боа теркам тІабахийтабаш доаркай, бежа Іуй къахьегама, кхоачашъяьиа зоотехнарни цхьаццайола бокъонаш.

Аланза далаш, ukx шоллагІча квартале а совхозе хьалхара моттиг йиха гІертеш къахьегаш ба доаркаш. Цхьабакъда из кхоачашдара новкъостал эш царна. Детташ дола доахан дийнахь а бус а доажаде деза. Цхьабакъда цу хьакъехьа дола новкъостал хІанзалца ходеннадац хьайбаш леладерашта.

Цхьабакъда хІанз кхетадаьд шоашкара даьина гІалат шурий-товарни ферма бригадира Аюбов Дудус, зоотехник волча Визиев Ахьмада, ветеханика Хадизов Іимрана. ХІанз корадаьд царна хоахангара йоаккха шура эшалера бахьанаш. Шоай долалахоша сийна, хьайбашa Іа доаккхаргдолча а, хІаьта уж хІанз латтача а хазанза тІаув доакъар, бийсан а доахан доажаде баьшаб. тІахьожам лоаттабу хІара бежа Іуно, доарка беча балха. ХІаьта хьайбаьа продуктивность лаккъара фу эш хьайбаш лерттІа кхоабаш а хилча, къахьегам лерттІа вІаштІехь а баьккхача!

Дукха ба шиина а отделене шурий - товарни ферме хІара денна шоаш леладеча доахах хІаранегара юкъера лаьрхІача итт килограммага кхаччалца шура йоаккхаш бола доаркаш. Бакъда цох кхоачам бац. Дош латт дика толамаш масса а болча доаркай хиларах.

А. СУХОРУКОВ,
зоотехник.

КПСС ОБКОМА XII ПЛЕНУМ

КХОМБАРАИ ХЬУРМАТДАРАИ

Кхьалхха хоам баь махкахоа, укх шера 19 июне КПСС обкома XII пленум хилар «Халкъа боахаме производства резервех дикагӀа пайда эцарахи экономе режим чӀоагӀъярахи» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешка, Советски Союза берригача къахьегамхошка яздича письмох КПСС ЦК ба Социал кхоачашдбара парте Грозненски горкома организаторски балхах йола доклад йир КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара ноа. С. С. Синельникова. Цо аьлар:

— Городской партийни организацеша хьалхашка детта декхараш кхоачашдара, пятилетка чакхйоалача шера программа кхоачашъяра боккха лоархӀам болаш я КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленума решенеш «Производства резервех дикагӀа пайда эцара халкъа боахаме рузкъа дукхагӀа кхом барахь» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмои ЦК ба социана.

Города къахьегамхошта шоа беча организаторски политически балха лард а я уж документаш, уж чӀоагӀа дийцар города партийни организацешка, промышленноста, гӀишлошъеча, транспорта предприятей, учреждеией, дешара заведеней коллективай собранешка. 5100 совгӀа предложенеш хьаучениай, нар ларда тӀа е 1960 йоккха мероприяти оттаьй 6,5 миллион сом пайда я баргболаш. Собранешка ноакъостал дир балха дуккха кхоачамбоацараш ца деш, дисараш гучдаха, общественни производства экономически эффективность дӀало а лакхъяра тӀадерзадаь хьадо доля гӀулакхаш оттаде.

Доклада тӀа белгалдоакха тӀехника - технически прогресс, общественни производства эффективность лакхъяр тахан партеи халкъон коммунизма материально - технически баха кьоаге тӀехь лоттабеча къовсама керттера лостам хилар. Грозненски партийни организацеи цу хьакъехьа ихьадоля дикр толамаш эльхал.

Цхьан хӀишан тӀайийра болабеш я Грозненски химически комбината коллектив. Комбината партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, боахама кулгалдой балха тӀехь керттерачарех моттиг дӀалоац Ӏална - технически прогресса проблемаш. Химикаша шерра хьаллаьцар Шекински химически комбината коллективе инициатива. Укх тӀехьарча шера 500 сагал кӀезигагӀа воаши цах балхара мукъабовлийта лаьрхӀал, укх шера 81 саг мукъавалийта лаьрхӀача хӀахаде а 111 саг мукъавалийтеь.

ТархӀое боагӀаш ба «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене эксплуатане хьалхарча промысла партийни организаце бола. Укхаза вӀаштӀехьаьккха бокъонца творчески кхиеле производства тура резерваш коллектива берригача членаша дакъа а лоцаш лохийта. Цу коллективо хӀинзалехьа а планал совгӀа 25 эзар тонна йол мехкдаьттен 10 миллион кубически метр мехкадаьтта йоагӀа газ няьккай. Шу доладенача хано вена кхоль электроэнерги 32 эзар киловатт - сахьат гаргга к.

Докладчико дӀахо дувц города Ӏилма - техника институтийн проектни организацей — СевКавНИИ, ГрозНИИ, «Гипрогрознефть» — коллективаша беча боккхача балхах. Халдааза дегӀа а доагӀа, чӀоагӀ а лу Ӏилмахой, проектировщикий производственникашира бувзамаш. Партийни организацеша хьадацаб хьаллаьц Ӏилман практикан наха вӀашелладу творчески гӀулакхаш, цар инициативни коллективни къахьегами города экономика дӀахо а лакхъяра тӀа е баргбаш. Дукхьа укх шера хьалхарча квартале производствана юкъейоалаьй йоа эзар совгӀа рационализаторски предложени, нар шера ши миллион сом гаргга условни пайда бир. Цу суммах 78 процент гаргга хиаь «Грознефть» «Грознефтехимзаводы» ахача объединенешта карайоача предприятей халкъа умельний дакъа.

Грозне къахьегамхоша хана хьалха кхоачашйир юбилейни шера пхе бетта программа. Планал совгӀа 13 миллион сомал совгӀа мах болча продукцеш реализации яй. ДӀадахача шера цу хана хилачул реализаце боарам 7,2 процент лакхбеннаб. ХӀьта къахьегама оасарле — 6,5 процентага. Тхо гӀалдаха ди укх шера тӀаккхийтта берригa производства боарам къахьегама оасарле лакхъяра чотах кхетар парте обкома пленуме дӀахайта йиш йолаш. Промышленни продукцена планал совгӀа реализаци яра доля декхараш тӀекхоачашъаьд.

КарагӀдаьннача толамий критически мах беш дайна дика гӀуллакхо тӀа оттадаь декхараш кхоачашделга вӀаштӀехьдоаккхача дола ноаь кхоачамбоацарехи гӀаллеташ Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, моттигерча советски органаша, ведомственай, объединенией, предприятей, учреждений кулгалхоша кӀезига хӀама даьд производства пайда эцаза йола резерваш пайда баккха йолалийтара, берригa къахьегамхой хьинаре творчески хӀама лакха болабалийтара.

Города пхе предприяте коллективаша кхоачашъяннар продукцена реализаци яра укх шера пхе бетта задани. 7-не — къахьегама оасарле лакхъяра планаш. Халкъа боахама дӀа ца луш йисай 1,5 миллион сома мах бола промышленни продукци. Цу суммах 70 процент гаргга паччахьалкхенга декхарийла ях Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, сернокомбинат, цига тӀаре бу фабрика.

Цул бахьан да машенаш, механизмех, агрегатех, производственни мошностех бизза а эффективни а пайда эцара тӀехь лаьдара къовсам лоттабар.

Докладчико боашаш бийцар белгалдой къахьегам во вӀаштӀехьбаьккхача, мошностех ах мара пайда ца эцача № 2 болча гӀишлой материалий комбината болх. Халдаа балхашта механизаци яра боарам лоха ба, наст-наста тахала производства технологи, наст-наста хуа аьареш. ДӀадахача шера берригача техника - экономически хьеккамах производствени программа кхоачашъяхаз комбината.

Парте городской комитета къаьстта сатем боабу — аьлар докладчика, — Н. А. Анисимова цӀерагӀйола Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод тӀехьаьсаш хилар. Из дашха доагӀа газофракционирующи установка болх бе йолайолийтаьга тӀехьатетташ хиларна. Укх шера май бетта, аьшта аьлча бӀарчча шу таргӀи тӀехьа, эксплуатане дӀаелар установка, хӀьта июнь бетта гӀегӀа пайда эцарехи экономе режиме тӀа еьккхай. Производство болаш Ӏалашъелгец архийнача продукцеи реализаци елгаш вӀаштӀехьдаьккхадац. Геттара во латт мехкдаьтта продукташ дӀаяххахьйтара гӀулакх. Мехкдаьтта продукташ дӀа ца дохийтиш юкъ - юкъе сеца ца яйтара къаьстта нийса, дика вӀаштӀехьбаьккхаза бола бе беза машиннаькъа Грозненски отделене, «Главнефтеснаба» управлене, «Грознефтехимзаводы» ахача объединене. Вай тешаш да эггара йоккхагӀйолча кхаь организаце комплексни социалистически ихьюадалйоларо ца проблема къоастаргхиларах.

Хоаш мидарра, Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьттахошта хьалхашка оттадаь декхар да укх гаргарча шерашка мехкдаьтта дакхара боарам 28 миллион тонна кхач дӀайтта.

Цо дӀахел дерриге хьадаьгамо, материални, финансийн ресурсаш болх бе йолайолийтаьга, лакха тохкама балхаш хьаьн вӀаштӀехьдоахилга, буруш деттача конторашкаи промысловиккашен ргӀначни болх бельга, организаци - технически грамотни болх баьйкилга.

Дика лакхлу мехкдаьтта гучаьнна запасаш хьадаьаз дукхагӀа хилийтара промысловиккий болх гешаме Ӏалашбергбола резерв яьас декхарийна болча тохкама буруш деттача коллективий балхтоххам. ХӀьта из иштта доллашеь, «Грознефть» объединене, партийни кхыча общественни организацеша, нефтеразведка предприятей кулгалхоша массаза а ца цу гӀулакха йоагӀаш йола торко. Буруш деттача городской ихьанна а контора кхоачашъянзар буруш тохара балкий план. Шу доалуча юккъе 5254 метр буруш ца тохеш дисар. Кхьчарча нийсйча балха ха юкъера лаьрхӀача кӀезига оасарле йолаш а. БӀарчча цьнийчача конторашка 50—70 процент мара ма из мастерий В. М. Уляшко, Г. Н. Крамарова, Б. Н. Попова бригадаша а кхыча дуккхача хьалха лоттача бригадаша а календарни хана 90 процентага кхоачаьйний ал.

Из ала доагӀа буруш деттача установкий монтаж йикл юкъара йӀаьхъалрах а. «Старогрознефть» тохкама кӀоарга буруш тохача контора вышкомонтажни цеха коллективо монтаж ю 20,4 дийнахь, хӀьта «Грознефть» объединене гӀолла шоаза дуккагӀа ха боаххх.

Мехкдаьтта дукхагӀа декхара лаьрхӀаме резерв а скважиний ерригача фондах эффективни пайда эцар, шукца дебит кӀезига ярех а эцац.

Йоккхий резерваш йолаш я машинаши металлах хӀамаши йа йола предприятеш къаьстта станочни парки оборудовании хьалийзара. Масала, машинаш еча метала тадача станокий сменноста коэффициент 1,3 тӀок ялац, хӀьта царох цхьаьрий кхы а доагӀа и на.

Ӏилма-тохкамен проектнии организацей болх товбе беза.

Ӏилма-тохкамийн разработкайн эффективность бахьан бола Ӏилма болалой белктохкам лаккбе беза, царна карагӀдаьнараш производствана юкъехухьанга Ӏалашде деза.

Докладчика дувц города гӀишлошъеча организацей балхи тӀарча кхоачамбоацарех. Царех цхьараш во вӀаштӀехьбаьккхаб къахьегам, цхьайолча объекташка дӀадаьккхадан рузкъана доал ца делга доадела, гӀишлош хьальшъяхара хакаш йохаю. ТӀехьайолал, хӀанз а лакха да балхашка дӀадодар.

ГӀишлошъеча организацей цхьайолча кулгалхошен заказчикашен бехктохкаме ца, хеташ леладу города вахара лоархӀаме йола объекташ болх бе йолаялийтара гӀулакх.

Къаьстта аьлча ноа. Синельникова дувш Бутенко поселкера дий хьалъувзя станци СевКавНИИ лаборатории корпуси экспериментальни оборудоване завода хьалъхь йоахилга тӀехьатеттарах, Старопромысловски шоссе товбеча ду балхаш во хиларах.

Объекташ браки доккхий кхоачамбоацараши долаш эксплуатаце дӀалуш дукха моттигӀа я.

Геттара дедара дегӀайоагӀа гӀишлош ю индустриальни база.

КПСС горкомаи райкоматех, гӀишлошъеча предприятей партийни организацешта, боахама кулгалхошта шоай декхар гу шу чаккдаца юкъейисача дана гӀишлошъяра - монтажни балхаш дара программа толлица кхоачашъяра. Графикаш кхоачашъяра цӀенхаштта тӀахьожам лоаттабе беза, оперативно дӀадаха веза балха темпаш лохаучеш дола кхоачамбоацараши бахьанаш.

Производства эффективность лакхъяр, къахьегама оасарле лакхъяра кхы а йоккхагӀа темпаш яхар, материални къахьегаме, финансови ресурсаш кхомбе лоархӀаме везза хиларех тесре, къахьегама социалистически дисциплина чӀоагӀъяра дешей оттаи боккхагӀа лоархӀам бу городской партийни организаце.

Къахьегама социалистически дисциплина телавеш, прогульщикашца, лодыршца, вовчаш лоттабу къовсам дуккхача коллективаша хьалхе а сацаа ярии кадданзен лоаттабе бей. Болхлой дукха дӀабуллаш — хьийбеш моттигаш я. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта, боахама кулгалхоша кӀоаьнга йоахкои кадраш балха тӀа чӀоагӀъяра, безкате болх бе а безам салага а эша хьалаш царна хилийтар ша шоай ханнахьа гӀулакхаш дац.

КПСС городской комитета, профсоюзни, комсомольски организацешка, еррига ааьной боахама кулгалхошка шоай эггаре хьехьаме лекхаш лоавзӀ къахьегамхошта юкъе, къаьстта кергаюкъе, баш бола политически кхетама болх лакхбарах. Шоай ахь кӀезигӀа лоархӀам бо гӀан ца хьалла леца кадрашта хӀетам балар а шоаш кепте авточе участкашара гӀулакхаш бахьан паталкех паччахьалкхенен хьалхашка дикою шоаш бехкеткхаме хилара цар увла лакхъяр а. Вай лакхбе беза мехкдаьттан кара партийни тӀахьожам, хьинавегӀа хилийта беза тӀахьожам лоттабава бахьваш кхоачашъеча комиссей болх.

Технически прогресс лакхъяро дӀадах еррига эвеной цӀердаш шерра технически кийчельта.

Городе йилла кадрови болхлой, инженерно - техникан балхлой, кулгалхой политически, технически, экономически кийчбера шоаз сеть. Дукхаьл укх шера тайп - тайпара формий тоьзел Ӏилмаза юкъелла 54 эзар инженерно - технически болхлой, эттаь тайп - тайпара профессий йола болхлой.

Парте городской комитето технически дешар вӀаштӀехьаьккхаза гӀишлошъеча хьалале лелаешта, из геттара беккхача лоархаме да гӀишлошъю организацеш планированеш экономически стимулированен керпача йоашъя Ӏалашъя хилара дувцадение.

Бедал, материалаш, доргаи, электроэнерги кхомбеш хӀаьмнайтар, вуккьана хоал деш ца йилале, дойзаьчаь лечкъадеца лоттабу къовсам санна йолча доашчух дукхагӀа гоахеташ везерава теркам тӀаьохкийа докладчико. Партийни организацешка халкъа тӀахьажама организацешн моттигӀашка гӀулакхаш ништаш хьожам беча болхо. Анализо хьехойт цу лостаме кхы а дукха хӀама де дезаш хилар. Из болх аьхьан дийнахь бе баргболаш бац, цо дӀалех хӀама деша теркаю елга.

ТӀехьа тӀайоагӀача хана а вогабаьккха товбанна боргац дуккхача хаха юкъе беш боло политически кхетаман болх. ХӀаьй коллектива практически гӀулакхаш цен декхарашием за бувза а бувзаш.

КПСС XXIII-ча съезда указанеш, КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) пленума решенеш мосс дӀалехиеш кхоачашд а деш, города партийни организаце Ӏалашдергда дувцалга йоаццаш белгалбаьхьа мероприятеи кхоачашъярелга. ДӀаю йолача хана производства эффективность, къахьегама оасарле лакхъяра, социалистически декхараш толамца кхоачашдара, шера йоагӀа а бӀарчча пхьийсанча пятилетка а программа тӀехкхоачашъяьна Грозне къахьегамхой оаьшагӀа боахаргба.

* * *

Содоклад еш къамаьл дир обкома шоллагӀча секретара ноа. Р. В. Вахаева.

— КПСС Грозненски городской комитета хьалхарча секретара ноа. Синельникова пленумага дӀабоавийтав «Производства резервех дикагӀа пайда эцара халкъа боахаме оцкъан дукхагӀа кхом барахь» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмох КПСС ЦК ба Социал кхоачашдбеш городской партийни организаца баь болх. Горкома отчетах гуш ма хиллахь, цу лостаме цхьабола болх баьб.

Уж толамаш хилар КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмех хьадача гӀулакхашца кхоачашдеча болхлой, инженерно-техническа болхлой гӀулакхоча накха хьинар, творчески инициатива лакхъяло бахьан долаш.

Цхьабакъда, хьежача гӀуадаьнне махиллаи. Городской партийни организаце организаторски балха тӀехь шӀенхаштта кхоачамбоацараш леладаьа. Парте райкомашкен юхьанарча партийни организацешкен гӀолла горкома города хӀара къахьегамхочунга довзийтадац письмон маьӀан лоархӀами. Старопромысловски районе собранеш ледара кийчъя бахьан долаш кхьацайолча предприятешкен организацешкен доагӀача тайпара хьинаре дакъа ладензар. КӀезига юкъейоалайир хьадда йола предложенеш.

Письмоца бувзаьбенна болх бахача цхьайолча партийни организацеша, цох чехка йистейоала кампани я лерхӀаш, кхетадаьдан производства эффективность лакхъяра тӀехь лоттабу къовсам планахи хӀара дениен лоттабе безаш хилар.

Уж гӀалаташ дӀадаха деза. Кертерадар да КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмох кӀоарга маӀана лоархӀаме хӀара болхлочунга дӀабоазийтав, цу лаода тӀа производства резерваш лахара а хӀара балха моттиге рузкъай кхом белга кхоачашдара а юкъе берригача къахьегамхой дакъа доалилга Ӏалашдар.

Бокъонца йоазв еза планаши къахьегамхой предложеней лерда тӀа белгалаьъха мероприятеш. Собранешка кхы пӀаьхха а партхьежа безаш хила я мег. ЛоархӀаме да мероприятеш хьаьхаз, цхьан хӀамана тӀиерзаьь хилар маьӀагӀера экономически эффект Ӏалашьергболаш кӀоарга резерваш гӀулакхе, чу производствани юкъейоалайра хараша чу кхоачашъяра бехктохкаме бола наш бе а кьокхаш.

Производства эффективность лакхъяра тӀехь лоттабу къовсам — из доашнача хана оы йола кампани дац. Цо лоархӀаме моттиг лаца еза партийни комитетий, парторганизацешкий, профсоюзни, комсомольски организацей хӀара денна бена практически балха тӀа.

Халкъа боахама дерригача доакъошка, хӀара предприятега дукха резерваш я, цхьабакъда цех бизза пайда эцац. Эттадахь хьалха, цхьахкха юкъера а ца йоаккхаш. Берригача предприятени организацешкен лоарега дьокамех массаза а паччахьалкхен цаьн кхоачашъергйолаш хӀама дабьи городской партийни организаце.

Цхьайолча предприятешка къахьегама оасарлех боарам лаха ва хиле дашха доагӀа ихьадалча моттгенев. ХӀьата керттера дакъа, дуккхача гӀалдаье процессаша кхоачамбоалаш механизаци ца еча, производствени мошносташ ледара карерзадиш хилевна, балхашка дукха йолаш, наст-наста беккхий балхана дӀабувлаш — тобой хилевна.

Дукха болхлой ца тешашьал вайнге хӀама ца эшшаш кхиш болхлой гӀо дара процессашка кулгашца хала болх беш ба. Къаьстта из доагӀа машинаши металлах хӀамаши еча, кхачан, дахчан хӀамаш еча, моттигерча промышленноста предприятех.

Парте Грозне районеша, предприятей юкьерча партийни организацеша цхьадола толамаш даьхаа производствани машинех дӀахье пайда эцаш. Бокъа цу дакъе вайнге хӀара а геттара дукха резерваш я болх бе йолийташ.

Къаьстта аьлча, проектни мошностах болх баш «Красный молот», № 1 йолча «Автоспецоборудование», «Металлист», ахача заводаш, Грозненски вышкостроительни изделей заводо, спичной фабрике, цхьайолча кхыча предприятешка, из бахьан долаш цу предприятешта халкъа боахамга массаза а дӀа ца кхоачашйиташ ют дикка дукха продукци.

Боккха бехк бе илакех оттаьчча вашка лоархӀам объекташ укх шера юкъе ца йоахача шоай ханнахьа производствени мошносташ болх бе ца йолайолийтача гӀишлошъяреи. Из бахьан долаш цу гӀишлошка дӀахьхийта средствашвайда ца беш «сакий» латта, хӀьта пленах лаьрхӀа продукций ханнахьа ерахеш.

Ноа. Вахаева теркам тӀаьохийта кӀоргӀа 6 — 7 дийнахь 2—3 сменах оборудоване бизза бе болх хилийтар санна йолча промышленни изделей дукхагӀа арахецара йолча резерв а. ХӀанз оборудоване доккха дакъа цхьан сменех мара болх беш да.

ХӀана а дукха йоаз бала ха, Итташ эзараш сага - денош дов прогулаш бахьан долаш.

Дукхача предприятешка ледара юкъехаж технически лаьдара тӀа кийсъаь балха нормаш, цо а юхатв къахьегама оасарле.

Укх тӀехьарча хана Грозне дуккхача предприятешка кӀезига терко ю къахьегам Ӏилман лардах тӀа вӀаштӀехьболаккхава планаш оттаярех юкъейоаларех. Болх беш бола цах кӀезагӀие а болаш продукции дукхагӀа арахеца пайда эи Шекински химкомбината опытах («Грознефтехимзаводы» ахача объединенегара дӀайӀкхача).

Къахьегама оасарле лакхъялалра вйхха юхаенча а арахецача продукце дикал. Новкъа еле а грозненски предприятешь вахема продукци еррига а ца хӀанзарча хана дӀахехаьаша мехкхараш.

Еррига предприятешка кхом беш дӀахьхийтац материальни ахчани ресурсаш. Хьалхарча квартале 16 городской предприяте бехк ерах даьд за 110 эзар сом ж-лаш, хӀьта производительни йоашаш 21 предприяте 100 эзар сом совгӀа вӀаьзлахийтад. Из дерриге а тӀехь продукцега шийга дӀадолаш лохдеш пайда бакхара план кхоачашъярах.

Теркам тӀа ца бехийтача баргбиц машинаьъа вагонех нийсса пайда эцара хьакъехьа боахамий кулгалхошкара хьадехаш вертe городскои районни комитеташа. Халкъа тӀахьожама комитеташа лехадь хилара. Пхе бетта юкъева лаьрхӀача хӀара вагон са цаль лоттаяр норнал 1,3 сахьат тӀех хилар; Укхаза мухь тӀаботтам тӀера Ӏоботтхкхойш соццаьй лоттаяьй 53 эзар вагон. Дуккхьал укх шера пхе бетта предприятешкаи организацешкен машинаьъа делар вагонаш пайда ба эцаш лоттаяраи 130 эзар сом гаргга.

Вайга кхоачамбоацараш дӀадоаладаьгаш, производства интенсификаце еррига резерваш болх бе йолайолийтарегьан, вузкьан кхом беза лакха дуврелга партийни паччахьалкхенен дисциплина чӀоагӀ ца ьича, белгалдоаккх ноа. Вахаева.

Предприятей цхьабола кулгалхой мутӀишера болхлойн шоай коллективана хьалхашка, партенен халкъан хьалхашка шоай декхаранйла а бехктохкама а хилара вила йолаш бац а мух чӀала ледаза ю цар. Укхаза дӀадолаш производства планаш кхоачашъяла ца даьа дала яхаш хадар. Финансоара, къахьегаме, паччахьалкхен дисциплина телхайо, проги дош ва маӀанаш делаа, социалистически дуккъа лечкъадар, кх. кх. Эггара чӀоагӀие тайпай къовсам лоттабе беза цу зуламах, пул совгӀа, шӀенхаштера администратнийи гӀулакхаш дара наьъкъана санна хьадаа долча хьелашка хьежжа кӀоарга чӀуа еш. ЧӀоагӀа кхетаме бола бара методашца а лоттабеш.

Паччахьалкхен планаш кхоачашъяра долача хӀамаш тӀехь дукха лоьвадара, кхом бара тӀехь лоттабу къовсам, къахьегама оасарле лакхъяра резервех дикагӀа пайда эцар: производства эффективность лакхъяра советски, профсоюзни, комсомольски организацей керттера лостамаш а хиниа дӀаоттаде деза. Цу балха юкъе эггара чӀоагӀа лакха лаца деза хьалха тӀахьожама комитеташа, группаша, посташа. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо тӀа оттадаь декхараш кхоачашдара партийни, советски, боахама организацешта гӀулакхаш ноакъостал де декхарийла а уж.

Декабрьски Пленума къайга дӀадовзийтар вай боахама организацей кадрашкен шоашта хьалхашка латта декхараш. Уж декхараш кхоачашдара накъан белгалдаьхаз. Уж решенеш кхоачашъярга хьежжа мах бебга боахама органий, министрий, объединеней, управленей начальникий, предприятей директорий, вешта аьлча экономика тайп-тайпара участкашта юкъерча довзаш кулгалдеча бевзача наьха балха. ХӀара организаце, хӀара предприяте, учреждене бокъонца кхоачашде деза шийн декхарам, дизза жоп дала деза шийна де тӀадиллача гӀулакха.

Партийни организацеша шӀенхашта тӀахьожам лоаттабе а ноакъостал де а деза (бизза ца метта шоаш дӀа а ца эггаш) боахама кулгалдеча ма хӀинзарча хано дӀадухкарша маяххаха бола бава.

Ер дош къамаьл дувца отталеш парте областной комитета бюро КПСС Грозненски горкома теркам тӀабоххийт производства резервех дикагӀа пайда эцара организаторски балха боарам лакхбара, вузкъе дукхагӀа кхомбаз, ледагӀаш хр цун отчет яя а. Из дош отталеш вай парте кхыча горкомий, райкомий, еррига областной партийни организацей теркам тӀабоккхийту письмона бувзабенна болх хӀара денна партийни комитеташ юкъхьайнарча организацешкен шӀенхашта тӀахьожам лоттабеш бе безаш хилар.

Вай парти ший XXIV-ча съезда накъайола. Кесталашка шахьаннарча организацешка йолалургья отчеташ хоржамаш, городской, районни, областной партийни конференцеш. Парте дувча везаре цу Ӏалаьмате боккха лоархӀам бола событеш ца йола кийче е еш города Грозне республика экономика дӀахо а кхадузза лакхъяра, производства эффективность вайре пайда а эаза.

Вай эггара геттара декхаре ва укх шера план кхоачашъярах хьиналмашка толамца, кхоачашъяра бӀарчча хьийнанча пятилетка заманал хьалха йистеяккхара, декхараш кхоачашдаш.

* * *

Пленешка эггара хьалда къамаьл дир мехкдаьттан химически промышленноста болхлой профсоюза обкома председатела В. И. Зубкова.

— Вай республика мехкдаьттахоша, — йоах оратора, — дагахь чӀоагӀа лаьза хиниа, дӀахоача гӀулакхий программа санна тӀаийнар КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо. Еррига предприятешка болхлой собранеши конференцеши хиний. Цига даькъа лаьцад 50 эзар гаргга волхой сега. Письмо дувзачо юкъагӀа ши эзар совгӀа предложени еннй. ХӀьта уж юкъехьаьрах хиний экономически эффект кхыа миллиони 200 эзар сом совгӀа я.

Профсоюза комитеташа массе метте кхь йоаржаьй къахьегама оасарле лакхъяр, керттерча фондаши производства резерваши пайда дикагӀа эцар, экономика режим чӀоагӀъяр дукха. Масала, «Грознефтехимзаводы» объединенен профсоюза обкомон укх шера 1-ча июне дииз общественни хьажар дӀадоладдаь производства чурча резервах пайда эцара. Профсоюза обкомо хьалладьза 20-гӀа миллион тонн мехкдаьтта снагӀа яккхар дукха «Октябрьнефть» коллективо дӀайолаьц кхь. Сийлахь вахта дӀаялха бокъо якхар дукхьа мехкдаьттен газ доахача бригадашен участкашен ледаеча яхал человеш чӀоагӀьний.

Цул тӀехьагӀа оратора бийцаш профсоюзни комитеташе партийни организацешица цхьана шекински метод юкъеяккхара беш бола боккха болх.

ДӀахо ноа. Зубкова дувш вачхалкхаме планаш кхоачашъеза хьалхах предприятей кулгалхой бехктоххам лакхбеза, боахама кулгалдара методаш эрайоахаш товеза, къахьегамен паччахьалкхени дисциплина чӀоагӀъяза яг ма хилара. Цхьа дувзадалена дагабохийт ше социалистически къахьегама дисциплинах кхебара дакъа Тульски областа партийни организаце болха кхакъехьа КПСС ЦК-ас баь болх. Хилазета а, из социал лерттӀа кхоачашдеш бац. Аллха шаба «Грознефть» объединене предприятешка укх шера пхе бетта прогулаш ше бахьан долаш 8460 сахьат балха ха йоаьнй.

— Вай декхар да, — йоах оратора, — дисциплина чӀоагӀъяре дукхьа лоттабу къовсам чӀоагӀбе, администратини гӀулакхаш чакъдаярех кхоачашбе ца а Ӏен, хьехама балха еррига средствах пайда эцар.

Трибуна тӀа ва КПСС Шелга райкома хьалхара секретарь А. Ч. Осмаев.

— Письмо дувцача хана, — аьлар цо, — Шела района предприятей, колхозий, совхозий коллективаша дӀаьш предложенеш еннай къахьегама оасарле лакхъяра. Беш йола йола эргайоахаш тоадера, бедал, материалаш, йойго хӀама кхоаяра тӀерзаяь. Хьажара комиссеш чӀашагӀлекхай. Партийни организацей кулгалца цей вӀашагӀтеттай письмо дувзача хана хаучийнна предложенеш. Кийчъаь мероприятеш юкъехкхараз 400 эзар совгӀа сома экономически эффект хургья.

Ноа. Осмаева йоах, КПСС ЦК декабрьски Пленума хиннача тӀехьагӀа вайна къаьстта чӀоагӀбенна производства экономически эффект лакхъяра дукха лоттабу къовсам. Цхьадолча толамех хӀамаге а дувза йиш йолаш да.

Белгалара болх чакхбоаккхаш латт аьсмаьс юрта боахама даькъе оттадаь ... дара. Масала, промышленни предприятешка хӀанз а дукха нах ба кулгашца къахьегаш, эсала дел гӀонна болча балхашта механизаци ма гӀулакх. Шоай ма барра болча наьах пайда эцаш ца дукха станокаш, машинаш, механизмаш.

Кхоачамбоацараш да юртбоахама производство дегӀайоалаяра хьакъе а. ХӀанз а лаьггӀа пайда эцац латтах, массаза а ца кхоачам культурашт дӀаене, ноьне гӀалакх дара, чуэцара агротехнически ханаши юнеташи. Белггала аьлча, из Куйбышева цӀерагӀча колхозе ... совхози ... гӀа.

Районии партийни организацеш уж кхоачамбоацараш бӀаьрга гу, хӀьта уж дӀадаьхаа за мел везав а тергла.

Къамаьл де дош ва ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара, комсомола XVI-ча съезда делегата П. И. Громова. Цо йоах, производства резервех пайда дикагӀа эцарен экономе режим чӀоагӀъярен лоархӀамӀера дешаш белгалдаь ВЛКСМ XVI-ча съезда материалаш тӀа. Съездо белгалдаьккхар, хӀамай кхомбари хьувматдари дукха комсомольски организацешта лоаттабу къовсам болх беча кагирхошта дукха коммунистически кхетамах дӀаадала йиш йоаца дакъа хилар. Цу хана кагий нахи мехкарийн Ӏомалу доал довцаш леладеча гӀулакхаша машар ца хила. Ӏомалу производства везевоа хьагучаваьхем царех пайда эцеш.

П. И. Громова хоам бир съездо дукхача делегатий предложенеш къоабалъяь а «комсомольски экономе фонд» вӀашагӀйолла аьна вешенн я а хиларах. Оратора дувц, из решени вай республикен кагийча нахан мехкараше, белггала аьлча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода комсомолхошта тӀа мишта ийцар а «комсомольски экономе фонда» юкъе уж мел дакъа лаца лаьагӀа ба а. Масала, реагенташ Ӏоахаеш бахьанеш гӀуадахаш дувза установкаша массаш вейдаш а кийчча ба завода «прожектористаш». Ужжамо рейдаш а дӀяхӀа ба Грозненски нефтемаслозавода «прожектористаш».

ХӀамай кхомбари хьувматхеван тӀехьарча поколе дахьа лелаеш болча къонача производственникашка шоай творчески кхетам хьахьоккх, рационализаторски предложенеш тел. Комсомола обкомо чӀоагӀду ВОИР-ен НТО-н ахача республикански организацешцаа бувзамаш. Царна цхьана каст-каста ю рационализаторски болам дегӀабоалабаа ноакъостал дени йола конкурсаш хьажорьяш.

Цул тӀехьагӀа ноа. Громова дувш комсомольски организацей балха тӀарча цӀенхашттарча кхоачамбоацарех. Масала, цхьаболча къонача производственникаша кхоачашъец шоай балха нормаш, къахьегамен производственни дисциплина телхаю, халкъа беркат лорадац. ХӀьта комсомола дуккхача комитеташа лертӀа де дезар дац уж кхоачамбоацараш дӀадаккхара. Ха хьатӀаккхьаьай, йоах оратора, шиш къамел а чакхдоаллаш, юкъара тӀахьеха, наш дите а дите, уж комсомольски комитетеш катирхошца хӀара денна цӀенхаштта боккха кхетама болх бе болейлара.

Трибуна тӀа ва ГрозНИИ директор А. З. Дорогочинский. Цо йоах, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК «Халкъа боахамера производства резервех пайда дикагӀа эцарен экономе режим чӀоагӀъярен хьакъехьара» письмо предприятей технико - экономически гайткамаш лакхдара лоархӀамнегӀарча этанех цаӀ я. Из болх кхьатарра бедача шии лоттамо чакхбоаккхаш ба технологически процессаш эргайоахаш товарцен царна рационализаций ярцен, керда, прогрессивнегӀа йола процессаш хьахьа.

Тха института коллективо, йоах дӀахо оратора, белгалара бола бу цу шиниа а лостаме. Ши масал доалладергда аз. Хьалхардар, Советски Союзе сихха дегӀауха нефриннаш мистъалийтара, навкъата хьаеш а бежанех ганарийн даьтташтa меттел дӀауххйиташ а йола хьаьна кислоташ хьаяра процессаш. Цу тайпара установканаш хьетӀайоагӀача пятилетке хьалха лерхӀ вай республике а. Хоаш на, Ӏаламате дукха дефицитни реагенташ — каустически сода, шелочь, серни кислота — кхы юха меттаоттаюлургйоаца цу процессашка дӀауххийта хилар. Цхьабакъда, процесса химизмина кхы шаькка накъа анализ а я, тхона гучадаьннад, реагенташ кӀезигагӀа дӀаахийта йиш хилар. Тха разработкаш Уфимски мехкдаьтта чакхдоахача заводе промышленни хьалашка техна а бокъонца шоаш ма ярра бакъ хинна а я.

ШоллагӀа масал. Эггара дикагӀча сортех дола бензин даккха кхы хулийташ йола каталитически крекинга процесс вайнига йола хӀанз тхьо шу даьннад. Цунах дӀадала йиш йоаца дакъа — катализатор. ХӀанз вӀаштӀехьдаьлад цхьан тоаьо эггара дикагӀа дола бензинаш шоаза дукхагӀа хьаде торо хулийташ йола, керда, кхы а дикагӀа катализаторни кьае. Из йоккха прогресс я. ГрозНИИ а кхыча институташа а хьадагӀалаьъча цу тайпарча катализатора парти Советски Союзе дукхьашта йийч а яь, тахка а техкай Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе. Кхы тӀа а эзараш тоннаш яхай тӀеххикача бензиний. ХӀанз сихха, укх шерре а, керда катализатораш планагӀа кьае доладала деза.

Цхьабакъда, хӀанз а кӀезига даш кхоачамбоацараш, йоах ноа. Дорогочинске. Мехкдаьтта продукташ электрическваца цӀенъяр — иштта дукхьашха Грозне хьаьлки техкан кхомеча процессех цаӀ. Эффективно болх беш ши установка я кай, дикка боккха пайда а луш. Мехка дукха иттаж йолла лаьйтай уж болх бе, хӀьта из бахьан долаш реагенташ йоаз, продукце дикал лакхлу, резервуарши боккха кӀезигагӀа хьашт хул. Халхете а, цхьадола лоадам боаша хӀамаш дах-даха мера ца дезар В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалъвь яьнна ши установка дукха хана деш эксплуатаце дӀачу ца луш латт. КхоалагӀча кваргале уж юхемсе балхаш дахдаха а установкаш болх бе йолайлайта а еза.

Ше къамаьл деш, машинаьнкъа Грозненски отделене начальника М. И. Попова белгалдаьккхар, производства резервех пайда дикагӀа эцарен экономе режим чӀоагӀъярах тӀиерзаь дукха маьлера предложенеш предприятешка тийнна хилар.

Машинаьнкъахоша баьча балхах хьахиннараш миштад? ДӀабахача укх пхе бетта мухьаш, цу дакъе мехкдаьтта продукташ а, дӀа-юха кхахьаьям тӀадуттарех клан тӀеххоачашъьнъ, локомотивех пайда дикагӀа эц. Кхы тӀа а ши миллион тонн гаргга халкъа боахама мухьаш дӀадахьар дика мукъаш кхухьача дах эзар тергаргача поездашца.

Производства хьалхалаттарош хьадача гӀулакхашца ноа лу КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмона. Масала, Гудермесски локомотивни депо машиниста ноа. Василенко инициативегӀа шолла поездаш кхуала бьэннаб, цхьа наьс болча участке гӀолла уьза мухьаш дукха алсам а доахаш. ХӀара шоаш наькъа массаза бах хьадааза довгар кходеш болча машинистий - новаторий ии, Старчака, Сенке, Шарикова методагӀа бола беш дукха машинисташ ба Гудермесски Грозненски депо. Аллха хьалхарча цхьан кварталэ 300 предложени еннай рационализаторашен изобретателашен. Къахьегама оасарле 4,7 процент лакхъеннай отделене, мухьаш дӀа-юха увзарга бола мах лоабеннаб, планал совгӀа баь пайда 465 эзар сом хиннаб.

Цхьабакъда, укх тӀеххьарча хана, белгалала аьлча апрелен къаьстта а маси гӀулакхаш нийгӀад — мехкдаьтта продукташка хьежаш аьлаь ха йоаза лаьттай цистернаш, хӀьта июнь бетта хьалхара итт дийнахь наьъе санна кӀезигъенай хьатӀаухья яьсса цистернаш, хӀьта из бахьан долаш мехкдаьтта продукташ чуюттара план кхоачаьн ца еш а йисай. Мехкдаьтта продукташ дӀаюттара бeан Ростовски, Ставропольски, Краснодарски отделенешка чӀоагӀа лаьгӀаленйтар бахьан долаш яьсса цистернаш ца тоаш хала хьийзаь республика мехкдаьттахой. ХӀанз «Главнефтеснаба» управленеца цхьана тӀадиса декхар сихха дӀададанкхара чакхдоахаш гӀулакхаш да.

ХӀама а дерриге вӀаштӀехьдаьй мелача составах пайда эцара дакъе, йоах ноа. Попова. ДукхагӀа йолча хана нормашка лаьрхӀачул 5-зза кхы дукхагӀа а юстарча чаьнашка латташ хьенаш йоах вагонаша. Ноа. Калиной директор долаш йолча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе йоассеш латташ совнагӀа яьнкха ха боарамал воархӀазза дукхагӀа а. Селикатни кнера тӀабола 20 совгӀа аьтом мал бетта ден йоассеш ешлатт. «Сунжанефть» мехкдаьтта управлене хӀара вагона йоассаярга хьежаш латташ 40 а кхы дукхагӀа а сахьаташ деах, хӀьта бийсашка вӀалла хӀама а деи. Из тайпа хьал да Ермоловски ДОК-е, Аргунски шекара заводе, дулха комбинате, кхьайолча кхыча предприятешка.

Къамаьл де дош ду «Красный молот» заводи слесара А. А. Дамиленкова. Тха завода, йоах цо, кхыча предприятей а санна, йоккхий чухьара резерваш я. Уж оарцагӀъйахар — хӀара къахьегамхочун эггара хьалхара декхар.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо дувзача хана а цул тӀехьагӀа а 200 совгӀа маьлера предложени тийлар. Предложенеш юкъехкхаьа графика, хаяаш оттаьй, бехктохкаме хургбола наьх белгалбаь.

Халкъа тӀахьожамаша, «Машиностроитель» ахача заводски газета рабкораша, «Комсомольски прожектора» членаша, йоккхий башха-дика инициатива хьа а лоацеш, шоай тӀахьожама цӀахлаьяшл белгалаьъ мероприятеш чакхйоахилга.

Оратора дувш халкъа боахама ледерашца, къахьегамен производственни дисциплина телхадарашца лоаттабу къовсам чӀоагӀдарах. Советски законаш телхадерашта, коллективаша хетар терках ца дерашта чӀоагӀа бехк бе беза. Завода общественноста чӀоагӀа новкъа ца аххан замахахь мехка тайп-тайпарча районашка болхлой дӀа-юха ахар.

Берригача мехка масштабе къоастадаьнза даргӀан из дош, хӀана аьлча цу тайпарча накъо дукха нах яьнах бу. Общественнчарел дезагӀа хет царна шоай гӀулакхаш. ХӀьта паччахьалкхен гӀулакха хьовзам хул.

Ха хьувхьачь Грозне а Ленинграде Москвани опытагӀа къахьегама ресурсаш городал чуха нийсбе доладила. Из ца дой, цхьан предприятера кхыча предприяте ухаш мел хӀайттархо, аттача гӀолла кхыйг довзихаргдола моттиг лехаш, хӀьта цунна общественни потреблене фондамкара мел йоза гӀойленаш хул, хӀьта цӀена къахьегаш боахкачь кадрови болхлошка уж массаза а дӀакхоачаш яц. Пьянецаш а чӀоагӀа оза беза.

Къамаьл де дош лу «Грознеф-

(Чакхдоалар 3-ча оагӀо тӀа).

КПСС ОБКОМА XII ПЛЕНУМ

КХОМБАРАИ ХЬУРМАТДАРАИ

(Чекхдолар. Доладур 2-ча агIо тIа).

«Грознефтехимремстрой» треста парткома секретара В. П. Тарасанова.

— «Грознефтехимремстрой» треста декхар — мехкадьтта чакхдоахача установкашта капитальни ремонти реконструкции яра эшараш кхочушдезла. Установкай ремонт шиъ — хаанихьем дикен чакхъяларех тийша хургдолу мехкадьтта чакхдоахача заводий болх толаме лелаза.

Иза дика кхета я дещ, тIадилзанна гIулакхна хьалхара дIоагIа Беккхоккем хетаргболча уйлаша ремонтникаш хьалкхоба гIерт партийни комитети треста ерриге партийни организацин. Боккха лоархIам бу специальни дешара, болхлойн инженерно-технически балхаш тIарча нахьен квалификаци лакхъяра. Алхха цхьан 1969 шера хIара иньлагIа волча болхлочо шай квалификаца лакхъяьй, дукхахачар шоллагIа профессеш Iомаяьй. Болх бечa кагирхой школашка, техникумашка, институташка дешара хIланла дарг мел доаца хьалаш кийчдаьд.

Цул тIехьагIа дийцар оратора болх беча оборудованех пайда дикагIа эцара коллективо беча балхах, пайда ца эцаш латтача станокаштех механизмаштех реализаци яра партийни комитета чакхдаьхача гIулакхех.

Цунца цхьана, самокритика еча хьисапе, ноя ...аканова мукIарал ду, пр... гоа резервех пайда эцарш экономе режим чIоагIъяран хIана а деррига ехтехьа а дах дахина ца хилар. Белггала аьлча, кхоачамбоацараш да къахьегам вIаштIехьбаккхара, гIишлошъераш материалашца Iалашбара дакъе, лоха я производстви культура.

Коллективе беш бола хьанамен организаторски болх тоабара тIадерзадь гIулакхаш чакхдоахаш я треста партийни комитет, цу дерда тIа керда производственни толамаш дахар дукъа.

— Тха предприятей партийни болхлойн собранешка, — йоах «Малгобекнефть» мехкадьтта управлене начальника С. А. Панева. — Письмо дуцача хана дукха пайдане предложенеш рекомендацеш тийлар. ДIако ахы тIа а скважиннаш шерье ехарглоацаш йола керда технологии буруо тохара, форсировании режимаш кхьехкахьаро аиш хилийтай, хьалхагIа я дахча лоархIамегIа, метр буруо тохарга дIабоала мах лоацо, хьалхарен шоллагIе обсадик колонниш Iочуоттара коммерчески сухал 20 процент тIехьйина.

Электрооборудование монтажи меминтажи лертIалакхаро, турбаш цIенъеча еьнча ковчалахи дIакхувсача хихи шоллагIа пайда эцаро, реагенташ транспортеша дIакхухьачен дIаоттаяь лоаттаечен хана кIеллигIа йоттаро, вIашагIхуттачара евъь турбаш юкъейоалларо, кхыча мероприятеша торо хилийтай пачхальалкхенна 50 эзар совгIа сом ахча кходе, аварешъ кIезигъе, осложнеш дIакха. Уж деррига гIулакхаш бахьан долаш соалк пхе беттачуь 34 процент дукхагIа техад буруо.

Цхьабакъда, йоах оратора дIадо, производства эффективность лакхъяра тIееравь резервааш хIанз а ерригаш оарцагIъяьхаш. Махьмад-ХитIарча газ чакхйоахача завода шоллагIа ергIа болх бе йолавлийта тоеш хиларах промыслашкара газ дIаэцеш ца, дукха йох из влаех йоагеш, хIьата реализацие план кхоачашъяь. Продукци дIаувзара боарам толхабаро резервуарни парке сов дукха Iоаю из, мехкадьтта кIеж еттача скважина беча балха оттаьча технологически режимана тIера дIилаcт. Сварочни материал во тIаккхахьар бахьан долаш юкадетт белгалъяь мероприятеш чакхйоахилга.

Мехка дукха районаш Эльакъазьнца юкъайолийташ йола йокха машинилаьхья узел я Гудермес. Цул коллективо болх боарамагIа барах тийша бIаьш предприятей, колхозий, совхозий гIулакхаш дертIа лелилга, халкъа боахама мукъаш толаме дIа-юха кхухьилга. Парте, правительства, профсоюзий, комсомола лоархIаме документ дуцача хана хьдда мероприятеш белгалъьяр гудермесски тепловозникаша чурча резервах пайда эцара, экономически хьокхамаш дакхдара.

— Локомотивни депо партийни комитето, — аьлар шу къамаьл деш машиниста И. П. Серебрякова, — хьалхарча деннош я деза шийн тIахьожама кIал лаьцар мероприятеш кхочашъяра лелия. Тхавцига дикка лакхбеннаб илан кхочашъяра, боахама ду кулгал эргадоахаш тоадаре, къахьегамен технологически дисциплина чIоагIъяра хьалхара производства командирий бехктохкам.

Укх шера пхе бетта плаи мукъаш дIа-юха кхахьара боарамана гIехкхоачашъяьй, лаврхIа хиннача лакхагIа я къахьегама овсарле, дIабода мах вIакагIвул дохбаьб.

ХIьата а, тха хьежамаш дукха а дикагIа хургдар, кагахь санна тепловозашта, цар ниэ мелтаб, мухь тIабулларе, хIьата хIана деннеи бийсаннеи кийсса ах дакъа мара пайда мичв эц царех.

Иштта тесса доал леладар керттерча дакъе оперативнодиспетчерски аппаратен нахьъа отделенейн бехкагIа да. Къилбаседа-Кавказски машиннахьен Грозненски отделенен кулгалхой лакхарийла ба кхоачамбоацараш фу дах дIадоахаргдар-хьогI аьнка уйлае.

— ХIьата локомотивни депо коллективо, — аьлар нов. Серебрякова шийн къамаьл чакхдоалаш, — партийни организаце кулгалца шийн беррига низа тхьнеши оарцагIйоах производства экономически эффективность дIахо ма могга лакхъяра, пхе шера плани социалистически декхараш хапал хьалха кхоачашдара.

Пленешка къамаьл даьча «Грознефтехимзаводы» объединене кертерча инженера В. Ф. Серова белгалдаьккхар, ГрозНИИ а кхыча Iилма-толхама институташа а производственникашца леладеча творчески гIулакхех хеттача тайпара пайда боалаш хилар. Геттара дика я Iилмахоша хьдагалаьна, Н. Анисимова цIергIа Новогрозненски мехкадьтта чакхдоахача заводе кийчъяьнн опытно-промышленни хьалашка техкан йола керда катализатор.

Объединене предприятешка хIана боккха болх беш латт технологически процессаш эргахьха тоаяра, дукхача установкашта, цар балха овсарле лакхъяр дукъа, реконструкци яра, оборудованех пайда дикагIа эцара, реагенташ, доагор, материалаш, энергоресурсаш кхоаpa тIеерзаь мероприятеш чакхйоахаш.

Шоай эггара хьалхара, дулхнIех гIулакх санна тIаийпар Грозненски мехкадьтта чакхдоахарашен мехкадьтта химикашен щекински метод. Алхха укх шера пхе бетта вIаштIехьдаьннад 470 саг мукъаяьккха. БIаьш технологиша шолх профессеш Iомаяьй, балхо чулоаца моттигаш шеръяьй. Къахьегама кхы тIа а совнагIа лимиташ ца ехаш вIаштIехьаьхай 200 совгIа саг чулаьцача кердача объектий штаташ. БIаьш нах ба алапел совнагIа ахчаш хIдеш, цу тайпара совбаьккхаб болх дукхагIа а дикагIа а барий бола безам. Нах мукъабовлийтара чотах дукха ахча кходдаьд алапешта IотIатоха.

Цхьабакъда, продукцена реализаци яра пхе бетта план объединене кхочашъяьяла а, предприяте хIана а доккхий кхочамбоацараш да. План кхочашъяьнн оттаьча ассортимента, сов дукха я йоаш йола бедали кийча продукции, къахьтта а Грозненски мехкадьтта чакхдоахача заводе, балха тIа брак ю, электрически йоахален энерги совнагIа дIаухийт, арахецача продукцена дIабода мах лакхбу.

Кхоачамбоацараш дIадахара, установкашта сихагIа реконструкци яь яккхара, бедал тIаяхьилгеи кийча мехкадьтта продукташ машиннахьъа транспорто шийн хаинахьа дIаоэилгеи лертIалакхкхара боахама кулгалхошта довкъостал де деза партийни профсоюзни организацеша.

Къамаьл де дош еш КПСС Наьсарен райкома хьалхарча секретара С. Х. Гостимирова.

— КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос, — аьлар цо, — керда творчески хьинар чулоссадаьд Наьсарен районе промышленостерчен юрта боахамерчен къахьегамхошта. Письмо дуцача хана керда рубежаш балдалъхьй къахьегама овсарле лакхъяр къахьегами материалаш кIезигагIа дIа а ухийташ продукци дукхагIа арахецар дукъа, йоккха а хIамнга а хIамаш кхоер дукъа лоаттабеча къовсаме.

Ала дезаш да, предприятей экономиках дола дешаш укх тIеххьарча хана парте райкома пленумашкен бюрошкен, юкъеханарча партийни организацей собранешка каст-каста дувца даьнна хилар. Масала, КПСС райкома бюрос дийцар «Г. Г. Ахриева цIергIа заводе производствана доал дара стилахи методехь дола дош, КПСС райкома пленумо дийцар «Производство эргаьккха тоаярхи технически прогрессана дувзадении гIулакхаш чакхдахара даькъера районни партийни организаце декхарехь» дола дош. Цо новкъостал даьа производство эргаькха тоаяра, резервех пайда дикагIа эцара, экономе режим чIоагIъяра.

ХIамай кхомбара хьурматдари дукъа деррига халкъо лоаттабеча къовсама юкъе а беха, района промышленноста, транспорта, гIишлошъяра къахьегамхоша хIанзле а кхоьай бIаь эзар киловатт-сахьат совгIа электроэнерги, реализаци яьй 90 эзар сома мах сов йолча материальни пенностешта, 75 эзар сома маьха продукци арахийцай.

Цу даькъе кIезига болх бац районерча совхозашка а. Партийни организацешен боахама кулгалхошен къахьегамхой оарцагIбоах латтаех, техниках пайда дикагIа эцара, юртбоахама культурай хьуыкъами хьайбий продуктивности лакхъяра.

— Цунца цхьана — мукIарал ду оратора, — экономика даькъе къовстадезза дикса дешаш хIана а дукха да тха. Масала, райо бIарча хьайбийчa юртбоахама производство хIана а рентабельни ю. Цул бахьан — оала доал во дари хьалхашка латта декхараш оперативно кхочаш ца дари. Дикха зенаш хул боахамашта производственни мощностех, къахьегамхой шийн ресурсех, латтаех, техниках пайда во эцаш хилар, хьайбаш довши Iаькара дусаци хилар бахьан долаш.

Укх пленуме парте Грозненски горкома чъ критика, йоах нов. Гостимирова, юкъарчал доашаш Наьсарен районна партийни организацена а йоагIаш ю. ХIьата оахо цунах я йоагIаш йола вывод а ергья.

Шийн къамаьл Нохч - ГIалгIайчен мехкадьтта доала экономикость дегIайоалаяра лоархIаме гIарча дешаех цхьаннена — буруо детташ скважинаш яхара хетадар- Сев КавНИИ директора И. З. Кахишвиле.

Институтa дукха рекомендацеш производствана юкъеяхаьяро, аьлар цо, хIанзле а дикка йоккха экономически эффект ду, мехкадьтта доахача промышленносте дIаухийтаь дIахо кIезигдала новкъостал дергда. Алхха цхьан 1969 шера кхоадь ахча 22 миллион сом совгIа хилар. Кхы цул кIезигагIа йоацаш эффект хургйоаш я укх шера а.

Iалламате йоккхий резерваш я буруо деттача. Ер шу хьадоладеннача юкъе «Грознефть» буруо деттача предприятей а СевКавНИИ а болхлой цхьана дикиих технически совещание белгалдир техники тIехкIоарга скважинаш яхара технологи эргахоахаш тоаяра ньикъаш. Пайда эца могаро ревкинно турбини буруо тохара способ, спиралл хьнабе е герта центраташ а йолаш йола, буруо деттача чуьйтаю евьль тIехчIоагIа, йоккха диаметр йола турбаш, — кердача тIехчIоагIача доаламех пескай хьисапера — кхо ткъаь бола гидромониторни одношарошечни осташ, хувцаш чуьттаеш колоннаш а йолаш йола аттача ахха скважиннаш телескопически конструкцеш.

ХIьата а, рекомендацеш ернтапа а яц юкъехкхьаш. Халахет, Нагахь санна хуваттаю колоннаш кIезигъяреш диаметраш дIамигъяреш чотах скважиннаш конструкцен аттача ялкхача, тIанкха царех хIаранацара кхое йиш хургъяь 200 — 300 тонн турбаш 200 тонн совгIа цемент. Цул совгIа вIаштIехьаьнгга тIевча мела IотIакхачаьяле буруо детташ йоаха скважинаш 4—5 бутт еккье. Е майкопски тIоааьшка буруо тохара хана трехшарошечни остай хьоккам 2,5—3-зза дукхагIа лакхбеш дола пескай хьисапера кхо ткъаь бола гидромониторни тедача - хьокхача тайпанен осташ. Цхьан хана дукха хьадеш зар уж Грозненски ремонтно - механически заводан 15-ча участка мехмастерски. Цул тIехьагIа Ваку Iодахьийтар уж цига хьолелгдолаш, нав дикал в пелпара безам а лучна дIабаьлаь. Вай бувзаеттаршта хьовхам хиннеб. Геттара шортига юкъехкхьь тIехьеча бувилъни турбаш герта центраторашн одношарошечни осташ. лахха мел йийша хIамаш юкъейиньхьача тIехкIоарга скважиннаш яхара болх шера таргга сихберболлашехьа а, ах миллион сом совгIа ахча кхоэзигболлешехьа а. Вай республикерча хIара мелолойски скважинн деннен бийсаннен 300 — 350 тонни кIезигагIа доицаш мехкадьтта ма телий.

Цу яелача хьалаштa сихагIа хьакIалхарбовлара гIишлошъераш декхарийла ба лоамнача хая экспериментальни завод - институт а хIьата иштта буруо тохаин технологи эргахькха тоаяра хоадамбеча лоархIаме йолча еккъа реагентий Карабулакски завод и сихагIа хьалъяь яха.

Трибуне я КПСС Ленински райкома хьалхара секретарь Г. Ф. Галкова.

— Парте Центральни Комитета декабрьски Пленума решенеша а хIьата иштта КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос а, — йоах цо, — Ленински района къахьегамхой хьинар керда вIдаьд. Письмо дувцача хана шн эзар гаогга предложени рекомендацеш екхай. ХIьата цоа лалза тIа хийча а яь КПСС райкома бюрос чIоагIъяьй производстве экономически эффективность лакхъяра, резервех пайда дикагIа эцара, экономе режим чIоагIъяра тIееэаль мероприятеш. Уж мероприятеш юкъеяхьаро йиш хулийтаргья 800 эзар сом гаргга ахча, 450 тонн метал, дукха электроэнергии доагоеи кходе.

Ленински принципашта тешаме йолча — даьчох кхоачам ца бена партийни организацеша боккха организаторски болх бу белгалъяь мероприятеш чакхйоахаш. Нов. Галкова ма дарра дуьц цу гIулакха «Красный молот» заводе, ГРМЗ, район бIарча хьайпача я даькача эггара хьалхарча толамех.

Цу цхьан хана, — йоах оратора, — укх шерачa боахама гIулакхаша тешал ду боахама тайп-тайпарча доакъошка йоккхий резерваш цIенхаштта кхоачамбоацараши хилара. Масала, цхьайолча предприятешка хIана а доха да технико - экономически хьокхамаш, цхьайолчар пламаш кхоачашъяш реализаци яа боарама. Царех я кога гIерс бу фабрика, «Художник» яха фабрика, гормолкомбинат, консервни завод. Цар реализацена кхоачаш хьааннаш 488 эзар сома мaьха тайп-тайпара продукция.

Предприятешкарча гIулакхашта хьалхара доагIар партийни организацешкарен боахама кулгалхошкарен дизза хьалех КПСС райкомо. План кхоачаш ца еш йолча предприятей кулгалхой отчетешка бетта - бетта ладугI, ховдамболлаш дола гIулакхаш чакхдоах коллективий болх тоабара.

КПСС райкомо къьаста бIувкъожабеш ба, — йоах нов. Галкова, — кхачан предприятей, белггала аьлча, совхе реализацена 1,2 миллион сома мaьха продукци дIа ца лув бисача гормолзавода болх. Бахьанех цаI — планированена юкъера кхоачамбоацараш. Бедала ресурсай кхоачамбий а ца хьожаш уттаю цхьаза планаш. Масала, ер шу хьадоладелча зена хIанзле а комбинатта колхозашкарен совхозашкарен хьахкаьчани 3000 тонн шурий. Цул совгIа, хьачутела шура йа я ни дикагIчарех. БIехьаь хьоанал геттара кIезига йолаш я иа. Уж тайпа кхоачамбоацараш да консервни завода балха планировани ача а. Уж предприятешк дикагIа кийчъе езаш яр.

Шийн къамаьл чакхдоаллаш нов. Галкова йоах. КПСС горкома организаторски балхах дола дош пленуме дувца оттадар города предприятешка производства экономически эффективность чIоагIъяра КПСС обкома чIоагIа йоаккха еш хилла санна ловхI.

Къамаьл де дош ду респотребсоюза председатела М. А. Мамаева. Цо-бунц потребительски кооперацеча пайда эцарза йолча йоккхийча резервех. Масала, бизайача пизаца болх бен хлебопекарни промышленни предприятеша, гIойла кергIолча тайпара пайда эцац автотранспортах, дика ца хьтадеши цхьйнаха система йолашн къестадел къахьегама овсарле лакхъяра дешаш тикашка, столовешка, торгени базашка, кхыча участкашка.

Уж кхоачамбоацараш къьастта шаьов гучадьлла КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешцен КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос хьалхашка оттадарча дIадехарашцен дувзадечиа. Коллективашка кийчъяьй 600 эзар сома маьха резерваш лахеи пайда эцел лорхIаш йола мероприятеш. Шерье лаьрхIад халкъо леладу товараш хьаду производство, бизагIа пайда эцаргболаш ба эрий гIабаьнача сомен комарийн ресурсех, дикагIа доле товараш дукхагIа доха а экономе режим чIоагIъе а лерхI.

Поккха моттиг дIалоацаргья кооперативни аппарата ерригача звеньяй болх дIахо эргаьхькка тоабером ца лелавора дIаоалав кIезигдарон. КIезигдергдолаш да хьаьлой лелабвора вIеттозаь, къовсам чIоагIагIа лоаттаберrа вастраташа, лечкъораша, товараши горашн телахарн йоаярав дукъала.

Шийн къамаьл чакхдоллаш нов. Мамаева дувн керда резервех пайда эцаои экономе режим чIоагIъярен дешашка кооперативни, партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша хьоачашде дезача декхарех.

Дийцача дешах лоьца шерра решене тIайийшо пленумо.

Советски Iаьдал латтача шерашка чIоагIагIа дегIаена индустри йолаш республика а хинна дIаэттай Татари. Тахьнара Татари — мехка доаккхача деррига «Iаьржача дошох» кхоадагIа дакъа, хIанзарийд тайпара йола юртбоахама производство, эггара толашагIа дола сахьеташ, башха-дика бекхаш, дукха кхыйола хIамаш.

СУРТА ТIА: Нижнекамски мехкадьтттахимически комбинатера керда производственни мощносташ. Синтетически каучук хьаьра эггара хьалха эшш бедад йоахкаш 50 метр лакха ректификационни колоннаш. Б. Мясникова сурт. ТАСС фотохроника.

«КРАСНОАРМЕЙСКИЙ» СОВХОЗЕ

Доакъар Iалашдераштон лаьт чуйдечарен шиъе лыржача социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа совхоза цхьоалагIча бригада къахьегамхой. ХIанз а тешшаме шоашта тIехьа чIоагIъе кхийнадан гурахь бийна мукх чуэцаш болча механизаторий хьалхара моттиг. Массехк ди мара дац уж балхаш дIаболадаь.

Кхоъ комбайн я хIанз бригаде, хьаьхарн ардари цаI а доаш, мукх чуэцаш. Цариа шиъе белгала я Сунхин Виктора агрегат. Ялат доа ца деши лаьтта юкхе гIалла теданш, чуоц во. Иштта дика бу шийн болх кхьй тIара мукх дIаувзаш волча шофера Уматгириев Шоме а (аьрдехьара сурт). Бригада механизаторшна доаш деннад 760 гектара тIа бийна дикa хьайхьа мукх лоаннача хьга чуйбна баннка.

— ЧIоагIа новкъарле ю тхона укх шера каст - каста деллача догIана доакъара йийна бахаш сихха цкъаре хьекха яхара, — йоах цхьоалагIча отделене агронома Ириханова Султана. — Цхьабакъда болх бе йиш белаш дешача хIара денах балха пайда а эцаш къахьегача механизаторий торо хиний хIанзле 270 гектара тIара буц кьехкен, хIьата мох аргIаш ден. Ала деза, аргIаш хьайбаша Iа доалахаргдолча ду. ХIанзле 260 тонн люцерна йол аргIаш а дах дIаоттадаь. Кхы шо хьокха йоса бIаь гектар цхьанашн дийнахь хьекха ергъа.

Доакъар Iалашдераштн шиъе доша къахьегарца белгалбаьлаб комплоса тIа болх беш вола Зиботов Альмади йол дIаийсъеш вола Сайдуллаев Руслан, Бахидов Султан (аьрдехьара сурт). Доакъар Iалашдераштa довкха новкъостал ду Алхан - Юртарча юкъерча школа иттлагIча класса дешархоша. Бердигаш в, цаI совхоза, люцерна йийнача кхашка зул ул. Новкъийчарна нийсса бу болх.

И. Плиева суртащ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БАЛХА ДАИМ ЛОСТАМ ТЕЛ ПАРТКОМО

Грозненски района 1 Мая цIергIча колхоза партийни организацецара хьайбий боахаме, кхаш леладеча, механизаторалла болх беш 81 коммунист ва. Колхоз дулха - шурий лостам болш хилар теркал а деш, дукхагIа барии юкъарчал доалцаш материальни производства сфере балха йургболаш дIаийсбаьб партийни комитето коммунисташ. Правлене партийни комитета кулгалца нийсеи дика вIаштIехьбаьккхаи болх бир бахьан долаш колхоз дукха шераш хьалхагIа дена пайдаш леш хьайоагIа, хIьата шера цуьна хьатIайоагIа доходаш кхо миллион сомага дIакхоачаш латт.

Боахама гIулакхашта деина тIахьожам лоаттабу парторганизацено. Цун башхало сенах латт аьлча, из латт, цунна юкъе дукххача нахх, беррига коммунисташ дакъа лоацаш хиларах. ТIахьожаме дукха дешаш чулоац, массе тайпарча формегIех методегIех лоаттабу из. Парткома заседанешка, коммунистий собранешка лодувгI боахама кулгалхой докладашкен отчеташкен, белгалду колхоза бригада, ферма, производства моллагIча участка болх тоабара чакхдоахIргдола гIулакхаш.

Къахьегама овсарле тIа-тIа лакхъяра, пачхаьалкхен планаш социалистически декхараши кхоачашдара хаддаиза йоакхо а еш, партийни собранешка, парткома заседанешка каст-каста дувц производства дешаш, хьалхалатта опыт вIашагIтох, юртбоахама продукци йоаккхачара кхоачамбоацараш дIададахара новкъостал ду. Масала, 1969 шера партком аьча 16 заседанех ахаш производственни дешашта хетаяь яр, цига белгал я йора, уатта я йора хьайбашкарен лаьттанцарен йоакха продукци алсамъяккхара тIаерзаь хьалха мероприятеш.

Шийн хIара деннарча балха тIа партийни собранеи, парткома заседаней ерриге решенеи тешшаме кхоачашъяйта гIерт партийни комитет, хIьата цу гIулакха тIахьожам оттабаьб хьалхагIа тIайица хинна решенеш кхоачашъяра, коммунисташ отчеташ телара, проверкаш я комиссеш вIашагIйоахкара навкъаша. и. кх. дI.

Март бетта партийни комитета заседане ладийгIар «БIаьстан юхье жлаташ дIаде колхозо яьча кийчон хьакъехьарча» дешаша. Комитето керттера инженер коммунист А. М. Маклюк декхарийла вир трактораштен юртбоахама инвентаран ремонт яра болх кхоли дIалахьа чакхбаьхкка, тракторашта йоаш йола гусеницаш лаха; Комитето керттерча агрономагара нов. Е. В. Поликарпеи керттерча инженерагара нов. Маклюкагарен хьадийхар тракторашинни сменагIа болх бетта вIаштIехьдаккхар. Иштта из болх чакхбаьккхарах доккха беркат даьлар.

Соцама еррига пункташ бокъонца оттаьча хиниа кхоачашйир. Е хьэацаргда вай цхьаькха тайпа масал. Бахача низигара шурен кхыйола хьайбай продукцин ийелга лоархIаме пачхаьалкхен гIулакх да.

Партийни комитета членашта гучадьлар, Кеньюртен Первомайски станицен бахача наьха хьайбай продукташ дIатела безам а болаш, цу юрташка приемни пункташ ца хилар. Цу дешах лаьца парткома заседани хилар.

Парткомо колхоза председатела заместитель коммунист нов. В. В. Захаров декхарийла вир приемни пункт кийчъе. Парткома из решени йизза кхоачашйир — приемни пункташ хьайийлар Кеньюртен Первомайски станицен. Пачхаьалкхенга хьайбай продуктие йолка болабелар колхозхой.

Хьайбай боахама лешаш цIахкха а тесса дитан колхоза партийни комитето. Парткома заседанешкен партийни собранешкен дувц хьайбаш ахкан замалахь латерашка леладарах, уж Iай данхачь хина царна кийчо ярах дола дешаш. Цу дакъе чIоагIа лоархIам бу хьалхле коммунисташка, керттерча специалисташка, боахама, бригадай, фермай кулгалхошка хилийтара, юкъерча звенера йолча кадраша шозикара доал делгеи инициативен дегIаккхулара. Тоабеннаб хьайбаш лелаеерий чогак верте мугIараш шердара болх. 8 апреле хиннача шийн заседане парткомо чIоагIйир Iаьсий леладу Капцова Нинен МТФ бригадира помощник Венгеренко Михаил КПСС членалла кандидаталла дIачуэцара хьакъехьа цеховой партийни организацен яь решени.

Партийни комитето хIара коммунистагара тIагIертта хьадех КПСС Устава ехараш кхоачашделга. Парте членаши кандидаташи къахьегаме чьоккам телаш ба, керда, толашагIа, прогрессивни мел долча хIаманна эггара хьалха юхь йолаераш уж ба. Масала, хьаэцаргьа вай нов. Писков Андрей Евстафьевич керте латта кох тIара оалхазараш леладеча ферма цеховой партийни организации. Цу парторганизацена юкъе 11 коммунист ва, хIьата цу массанена а тIадекха тайп-тайпара партийни гIулакхаш да, болх дика бу цар, — уж социалистически яхье хьалха латт. Цудухьа, цхьа бахьан доацаш даш 1969 шера фуаш гулдарен пачхаьалкхенга доххарен план кох тIара оалхазараш леладеча цу ферма 134 процент, 1970 шера хьалхарча ялх бетта план В. И. Ленин ваь 100 шу дуза да хьатIаотташ кхоачашъяр. Дика къахьегаш я балха тIа хьожам телаш а я кох тIара оалхазараш леладу коммунистка Игнатенко Ульяна.

Къахьегама доал дарен из дикагIа вIаштIехьбаккхарен дешаш общественни производства эффективность дIахо лакхъяра хилонза дарглоний хьал санна лоархI 1 Мая цIергIча колхоза партийни организаце, хIьата колхоза производственни гIулакхашка хьежача из дика бIаргагуш я ю.

1970 шера 5 бетта пачхаьалкхенга дула доххаре план тIехкхоачашъяьй. ПлангIа 815 центнер дула йоха хиаш хиниача колхозо 910 центнер ехкай, дика резарв юхе а ютаж. Фуаш гулдарен пачхаьалкхенга доххарен план цкъен ахкаэен совгIа тIехкхоачашъяьй. ПланагIа 2313 эзар гулде дезаш хинна фуаш колхозо 3290 эзар гулдаьд.

1969 шера колхозо деррига дIадахийта ахча 2977 эзар сом хилар, хIьата хьаьнна продукци 3364 эзар сома мaьха хилар, вешта аьлча 1 сом дIадахийтачара хьаьнна продукци цхьан сомен 14 кепиген маьха я. Уж дика хьокхамаш да. Уж цIаьхха дагадохарах хиниадац, кадрашца деина къахьегарах, къахьегам Iилман лерза тIа вIаштIехьбаккхар бахьан долаш хиннад.

Даим дIахьоалхишкахьа кхар, керда, толашагIа мел дар хьаллацар, цIеяр къа ца хьегерашхара лоагIар дизза хьадехар кхоачамбоацарашта яра критика яр, эшарашта новкъостакха хьехам балара новкъостал дари — уж деррига гIулакхаш лоалхаш ба колхозо дукхагIа бола коммунисташ.

Коммунистийн бригагача колхозхойн къахьегамен политически хьинар пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра кхетамца тIадерзаду колхозни партийни организаце.

Э. КАБАРДИН,

КПСС Грозненски райкома инструктор.

КХАШКА КЪАХЬЕГАЧАРНА

Къахьегамхой культурин боларан денгара денга лакхлуш хиларах доккхий дикхараш латт тхона, культура болхлошна хьалхаьще. Къаьстта дукха бола ба тха хIана, кхашка къахьегачер салоIам аIаштIехьбаккхара бе базаш бар.

Юртбоахама болхаш дIадоладелча деза кхешнарче станашка, тракторни бригадашка, фермашна бу оаха берригга культурно-массови болх. Хов тхона цар салоIам сакъердамегIа ма хуа балдаца а дуккагIа безам хургболга. Клубийи библиотекийи болхлой кхокъосталца цIе уголокаш аIашагIъехкай дукхача кхашкарча станашка, бригадашка. Делкъийна хIана дикъачул тIехьагIа цига салоI коллховхошна. Шахматехи шашкехи лов, керда газеташи журналаши деш.

Таханарча кийнахь районе болх беш кхоъ агитбригада я. Уж я районни культура ЦIен, Знаменски Братски культура ЦIеной, Новогорскии Кругловскии юрташкарча клубай агитколлективаш. Дика гIулакх ду цар пятилетка тIехьарча шерера хьунъкъам кхебергий салоIам сакъердаме хургболча тайпара аIаштIехьбакилара.

Мехка а республике а хинна цхьаккха а кердадар дисац колхозхошта дIа ца хозаш. Дукха халкъаштта юкъерча хьалах, мехка доазол дехьара а кердадараш дувцаш лекцаш еш, беседаш ю. Бригаде а ферма шозза дIа ма кхаьчче а «Молнеш», къахьегамлистокаш арахец. Библиотеке дIа а ухац къахьегамхой книжкаш хьувца ха йоацендаь уж болча хьайоагIа библиотечка — передвижка. Керда арадаьнача юртбоахама, художественни, кхыча литературах беседаш ю царца библиотекараша. Цхьаза лоацца викторина а чакхйоаюк. Цхьа яь выступлени деIадагIа ца еш тайп-тайпарча программа концерташ уттаду клубай самодеятельни артисташа. Цу дерригаце а мелла дукха болх баьбаце а кIаьдвелар фуд хайтац.

Дукха да йоаццаш тха районе еццар республика культура министерства агитпоезд. Тха районни культура ЦIен агитбригада самодеятельни артисташ а хилар царех дIахийтта концерташ уттадеш.

Ала деза тхоай районе меттал доаллехарча Наурски района юрташка а тха агитбригадаш ухаш хилар. ХIаьта ужаш тха къахьегамхой болча а ух.

Традици а хинна дIаэтгад масала, нагахьа санна Братское яхача юртара самодеятельни артисташ Новогорске хиннабале тIехьадбараш царцига а бахи безаш хилар. Цу тайпарча обмени выступленеша торо хулийт колхозхошта деш доле гIулакх дикагIа хилийта, цо-шоай балха опыт дIа-хьа йовзийта.

Дика аIаштIехьдаьккхад къахьегамхошта кинофильмаш хьокхийта а. Кхашкара болхаш долча замалах колхозхошта гIулакх дара района культура отделон киносета дирекцен цхьана оттаьнча планах бу болх. Механизаторий бригадашка, фермашка дIа кхухь кинофильмаш.

Газета оагIош тIа цIераш яха балаж ба са шоай декхараш дизза кхоачашдеча культура болхлой а хIаьта самодеятельносте дакъа лоацача артистий а. «Новогорский» комсаш лелаеча совдозе болх беш ва Тахаев Ваха. Дика болло лоархIаш ва ма ше волча метте. Дукха гIулакх да комсомольски организаце секретарь хиларах цо кхоачашдо дезараш а. ХIаьта а ха хорайоагIа Вахийна самодеятельносте дакъа лаца.

Цун хьинар бахьан долаш да совхозе клубе болх беча тайп-тайпарча кружокашка тIехьтIехьагIа дукхагIа нах хилар. Цу клуба совета председатель а ва Тахаев Ваха.

Самодеятельни артисташта юкъе белгалбаха беза шоай мукъа мел йола ха искусства дIалуш бараш. Царех ба, масала, С. Сакиев, С. Загаев, М. Даудов, М. Эдильсултанов, кхыбараш.

Уж санна болча дикача самодеятельни артистий цIераш кхы а яда мегаргьяр. ХIаьта лоацца аьлча кхашкарча къахьегамхошта лоархIаме долча укх деношка цар салоIам сакъердамегIа хилийтара шоай низ кхоачар ду цар. Цу дукха нах а раьза ба царна.

М. ХАЛМЫШЕВ,
Надтеречни районни культура отдела заведующи.

ВЕТЕРАНИЙ СОБРАНИ

Граждански Сийлахь-боккхача Даьй-мехкен тIема Грозненски городской комитета ветераний собрани хилар укх деношка гарнизонни офицерий ЦIагIа.

ТIема комитета ветеранашта карагIдийнача доккхийча гIулакхех дийцар докладаца, комитета председатель, запасерча генерал-майора М. П. Попкова.

Цул тIехьагIа, комсомола обкома секретара О. Мякиева ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Сийлен грамота елар Грозне «Зарница-4» яха тIема спортивни ловзара республикански финал дIаяьхча дакъа лаьцача ветеранашта из М. П. Попковеи А. Г. Подорожненеи.

Комитета кердача составе хорж 29 саг. Председателалла юха а хорж запасера генерал-майор М. П. Попков, цун гIончаш — отставкера генерал-майор В. И. Григорович, Чапаевски дивизе бIухо хинна Ф. С. Лизунов. Комитета беххтокхаме секретаралла харжар советски разведчица хинна К. Н. Абалова.

ТIема ветераний собране дакъа лаьцар КПСС Грозненски горкома секретара С. О. Зоева.

Къахьегамо даьккха сий

Кхелета мара яцар Бабыкина Антонина, баракъаш тегача ателье балха еача хана. Дукхьашха балха веначa сага шек воаккхаш халонаш, ца кхетадеш хIамаш дукхьалийслу. Иштта хилар Бабыкина Валентина а. Баракъа ло баккхен теген йоккха опытн лакха гоязали эш. ХIаьта шоай гIулакха бокъонца бола говзанчаш — швеяш болаш бар ателье. Хоза дика баракъаш тегар царех сага. Хозар Антонинайна заказчикаша цар оала баркал. Хьогар из царех. Со маца Iомалургьа — хьоьI иштта болх бе, аьцна, хетар цуна.

Цхьабакъда, ца ховр Iомавеш, тIехьависачоа новкъостал деш цхьа дика оамал я советски наьха. Антонина а йкснзар ше шийца. Ателье болхдийна швеешта новкъостал раьза болаш дIахьехар йIамара тIера йолча йоIа: баракъа хьадаккхе а тега а Iомайоре. Дукха ха ялалехьа сага новкъостал доацаш болх бе хьожаю Антонина. Новкъостешкара хьокхам а яйбеш къахьега йоалалу вов. Бабыкина. Шийн балха тIа хертера дар баракъа цхьаккха сакхат доацаш тегар лоархI Антонинас. Цхьа балхах дIашаьрълча нормаш а йоахаргья. Из дар цунгара хIанзарча мастера дIадехаш хилар. Воабзи Антонинас новкъостий шийх бенна тешам, Болх хьабара яхьаерел тIехьа ца юсаш цхьаккха сакхат доацаш хIамаш тег эрсий йоIа. Ха дIа ме йода кхы а балхах дIашаьрлу, опыт Iоаю, говзал лакхлу. Иштта дукха ка ялалехьа тхьоара шийна хьийхачарел оасарегIа, вешта аьлча, царна хьоккхим я телаш къахьег цо.

Ателье дикагIйола швея а лоархIаш закройщика болх лу Бабыкина Антонинейга. Баракъаш тегарийчул дукха халагIа ба закройшика болх. Баракъана ло а баккха баракъа тега мара ца делаш хийнде деза цун. ТIаккха хIаране шийна езача фасонах дайт баракъа. Ма-дарра аьлча, дуккагIдолча даькъе закройщиках тийша ба хIамаш тегарий болх. Нагахь санна цо ло во боакхе баракъа сакхат долаш хила тарлу.

Бабыкина Антонинас из болх бу 15 шу да. Цу юкъа бокъонца Iомабаьб цо шийна дукха беза болх. ХIанз цуниг ца йоваш цхьаккха «къайле» яц аьлча гIалат хургдац. Цо болх беча «Индпошива» фабрика чуйоагIача № 2 йолча ателье дикагIйола швея, ерригача фабрике дикагIйолча баракъаш доахарех лоархIаш я Антонина Васильевна. Дийнахь 50 саг гаргга воагIа из йолча заказаш де. ХIаранена дизза гIулакх ду цо. Шийна еза фасон хьехаржа новкъостал ду. Кхы аIалла хIама ца хилча цун багара доагIача хозача дошо а боккха товм бу заказчикашта. КIаьдъялар фуд ца ховш болх беш сменаш дIаккхуь цу хьинар долча кхалсаго.

МоллагIчун бIаралъяжа безай оттаргболаш, себбара бу болх Антонина Васильевнас. Заказ хьайцачул тIехьагIа ло а бьккхе тега дIалу швеяшка. Цу тIа чакхдалац закройщика гIулакх. Шеиг тела аIашагIделлача баракъана бустам боакхаш новкъостал ду цо. Лоацца аьлча, баракъа тийта даллалца йолча хана шийн оагIонгахьара швеешта новкъостал эшийтац нов. Бабыкинас, йиллача хIамал тIехьадалийтац. Цудухьа заказчикаш раьза болаш дIаух.

Цаханлаш кердадараш лаха дезаш болх ба хIамаш тегарий бар. Фасонаш тайп-тайпара йолаш санна нах а нийслу тайп-тайпара самалаш йолаш. Вешта аьлча, оамалга хьежжа бос, фасон еза хIаранена. ТIаккха иштта дола хьашташ кхоачашде атта дац. Массе хана цхьатарра доацаш хIара дийнахь кердадараш нийслу цар балха тIа. Цхьабакъда, шоай болх бовзача, безача, шоаш цу сийдолча гIулакха хетабаьча хIамаш тегараша дизза кхоачашду хьалхашка латта декхараш.

Шийн болх бешиехьа 6 саг чувоагIача бригадана кулгалду Бабыкина Антонина Васильевнас. Берригаш а кйона кхалнах ба уж. Цар мел тега баракъа закройщика кулгех чакхдовл. Пхе бетта план 130 процент кхоачашъяьй барт болча коллективо. Лакха толамаш доах шоллагIча квартала тIехьарча бетта я. В. И. Ленина юбилейна никъайоагIаш къаьстта дика болх барах цIе яьнпели Сийлен грамотен ялариа белгалъяьккхар Антонина Васильевнас кулголду бригада. Доккха сонгIат да из, кIезига къахьегам дIалаьцабец цу коллективо бьаккхача толамо. Коллективе а белгалбаьлина къахьег швеяша новкъосташа Бековаси Аллахвердоваси. Цунах боккха кхаъ хул коллективна сийлакха лоаттадар дукха ше ца кхоеш къахьегача нов. Бабыкиной. Цу масалаша хьахьокх йоккха опытн лакха говзали, йолча нох Бабыкинас производственни кхетамех болх дика аIаштIехьбаькха лелабелга.

— Нахa дикагIа, дукхагIа гIулакх дар сай а коллективе а деахар лоархI аз. Из да оаха лехар, тхона делар, — йоах Антонина Васильевнас. ХIаьта наха дикадар, цар дог гIоздоаккхаргдар дарал дикагIа, сийдолашагIа кхы фуд? Итташ баркалаш кхайкадаьд, Сийлен грамоташи кхыа сонгIаташи тийнад цунна. Бригаде меттел ерригача ателье а болхлоший лоархI из, сийду. Дукхача заказчикеша а баркал оал цу хьаьналча къахьегамхочна, Иштта ба Бабыкина Антонина Васильевнай къахьегама никъ.

СУРТА ТIА: А. Бабыкина.

Х. БАЛАЕВ.
И. Плиева сурт.

ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Лакхача хьокхамашца чакхдолаккхаш латт укх шера хьалхара ах шу Грозненски мааькх ена комбината коллективо. Товарни продукци маькала яккхара план 102,9 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа 106 эзар сома маьха арахийцача продукцена реализаци яьй. Из хьалхарчул 7,1 процент дуккагIа хул. Къахьегама овсарле лакхъяра чотах дуккагIа хиннай арахена продукци.

Йаьдерхой хьашташ дикагIа кхоачашдара укх тIехьарча хане тайп-тайпарча ассортиментах маькха изделеш арахец комбинато. Хаинахьа дIадоладаьи пайдане гIулакх да из. Из продукци дикагIа маькала йоаллацдаь дуккагIен дисагIен арахец. Масала, кхьоллагIча сортах долча хьоарах 20,7 процент дуккагIа арахец. Дика дIайийо герга аIамига маькх шозза дуккагIа арахеце а кийдархошта кхоачамхилац. Иштта лакхерча сортах долча кьоара булочни изделеш шозза мерза булкингаш шоззен дуккагIа арахец. ХIаьта из продукци ца улийсаш мах беза организацешна дика дIакхуь комбинатагара.

Ер шу доладелча дешэ итт тайпара керда изделеш арахена йолаьй комбината коллективо. Уж я Тамбовски крекель, машдьитта эдаь крем тоха апанасови вафлеш, маькъа батончикаш, мерзал йоалла чIампалгаш, кхыараш. Керда резерваш гучайоахаш боагIаш бола пайда а кабеш къахьегама овсарлен производства эффективности лакхъяра тIехьа цахадлаш хьовсам лоаттабеш хьайоагIа коллектив. Белгалъяьача мероприятеех цхьаараш чакхъяхер бахьан долаш къахьегама овсарле лакхъялар 102,1 процентага дIаккхаьчай. Болхлочун юкъерча ялапел сихагIа дегIаух къахьегама овсарле лакхъялара темпаш — 7 процент.

Продукци арахецарга кIезигагIа мах дIабахийтарах планах лаьрхIачул 10 эзар сом совгIа пайда хиннаб комбината. Кертгерча фондех пайда эцалга а дика лакхдаьнах. Нагахь санна сонаг царех 10 соми 30 кепиги мара пайда йийбай беца, укх шера 11 соми 5 кепиги пайда ен. Уж толамаш дахаре баьхьан производственни кхетамен болх лерттIа аIаштIехьбаккхар да. Цу даькъе хIана а тIехьа кIезига къахьеган партийни профсоюзни организацеша. ХIана коллектив коммунистически къахьегама ударник яха цIи якха гIертача хана чIоагIа лоархIамо да политико-массови болх лакхача боарамагIа лелабар, болхлой къахьегамцара безам совбаккхар. Дани йолча производственни Совещане беххтокхам лакхбе беза. ХIана аьлча цига къестаду къахьегама овсаршен производства темпаш лакхъяра некъаш, кхьдер.

Белгалъяьха предложенеш балха юкъехдахьаро кхоачамбоацараш дIа а доалаш производства эффективность лакхъю. Партийни собрание лаьрхIа дийшар организационно-технически мероприятеш йизза чакхъяхара, къахьегамен производственни дисциплина тоаяра, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара дешаш. Юбилейни яхье хьалхара моттиг дIа ца лецаш хьайоагIа мастер А. В. Коротина керте латта вафельни цеха коллектив. 15 июне кхоачашъяьй цо ах шера план. Иштта къахьег чIоракийн маьхк ечен цехий коллективаша а. Пятилетка тIехьхьарча шера план хана хьалха кхоачашъяра юбилейни къахьегама вахта дIахьош я.

А. ТАРАКАНОВ,
Грозненски маькх ена комбината планово-производственни отдела начальник.

Доазол дехьара

СаготагIа йола проблема

Кхачан продукташто, къаьстта а дулха Iальнита хье да африкански мехкаш. Гучаьрча данне бахача Iальха хIара сега сих Африке дуа дулх юкъера лохьхIача США-чул 10-зза кIезигагIа, Европа мехкашкарчул пхезза кIезигагIа да. Масала, Того шера хIара сага сих лоархIаш дуа дулх деррига а 1,9 килограмм мара дац. Вьа хьаьна кхача ца хийар да дукхха цIенхашта лазараш хьеду бахьан, цхьабакъда, цо къаьстта чIоагIа Iоаткъам бу берашт оздалараш дегIадаккхараш.

Африкера мехкаш — дулха къайденнад колонизатороша доал дар бахьан долаш. Колоний Iальна ружьеш доахха а довхаш, цар йоакхо яьш а бахача наха денна эшача хIамай а, а кхоачарча ден а Пайдашта тIаккхуш, кхачан культураш дуккагIа яхара чIоагIа эе а деш, какао, кофе, бананий, боамбе кхаш ма могга шердара политика лелаьй колонизатороша. Царна бала болаш хийнабац тIехьабисан кIезига продукташ лушш бола хьайбай боахам. Африкански мехкашка ветеринари служба хиннаяц, юкъ-юкъе юха а дархаш хиннад эпидемеш, эзараш доахки дое а деш. Иштта хьаденад кхташ шердашка. Ахкагiча тайпара эксплуатаци ярах даьна дулам Африка мехкашта тахан а тIехь долуш да.

Нагахь санна хьал тоадара цу мехкашка бокъоца корта а болаш гIулакхаш лаьрхIа чакх ца доахе. Камеруна столице гораде Яунде хиннача 11 африкански мехка конференце белгал мадаххара, дан шу даьнначул тIехьагIа цера 350 эзар совгIа тони дулха ца тоьаш хургьа африкански мехкашта.

Малхбузехьарчен Центральни Африкана дулхи доахани лоаттадер Мавритани, Мали, Нигер, Верхняя Вольта, Чад, Дагомея я. Дулх тела йиш йолаш а иштта Камеруни Нигерии. Эгтара хьалхарча аргIаьна дуккьал уж мехкаш да хьайбай продукташ дуккагIа яхара проблема къовстие езараш. Цу гIулакхa цар хьва еза хIанзара ветеринарни служба, холодильник боахам аIаштIехьбаккха, доахан дажаргдола дика даьгIанаш хийчэ, доахане фуне селекци е еза. Цу доллача хIамашта йоккхий капиталовложенеш еш. Цхьабакъда, дулх лоаттадеча мехкашта, дерригача африкански мехкашта а мо мара, капитал тоьаш. Цудухьа да хьайбай боахам дегIабоалабаргахьа гIанаш дахале хьалхагIа хьайбай продукци йохкара дани рынок хургйолгех правительстваш хьалххегIа а дог тийша, хила безам хилар.

Цу тейпара тешам болалургбац дулх лоаттадеча мехкаштен дIайиеча мехкаштен юкъе хьалххагIа а барт аIаштIехьа баккхаргш мара, хIаьта из цар а вохкар а хьешташа ма яхара хургдар. Яхаа итйолаш яи транспортни наькъаш тоадара холодильникаш, бойнеш хьалъяра хьакъехьара, хьайбай продукташ дIа-юха кхахьара транспортни тарифаш лоькъяра хьакъехьара соглашени а. Уж дешаш ицха санна дукхьаза а дийцад африкански мехкий викалаш аIашагIкхийттача, белгтала аьлча 15 африкански мохк чулоацача Юкъарча афро-малагасийско-маврикийски организаце викалашта керте лаьттараш аIашагIкхийттача Март бетта Ниамее, Нигера столице, малхбузенафрикански пхе мехко — Берег Слоновой Кости, Дагомея, Верхняя Вольтас, Нигера, Тогос — решени тIа яйцай Юкъара дулха рынок хьедла аьнна.

Дулха рынка хьакъехьарча дешна африкански мехкашта юкъе барт аIаштIехьбалара гIулакх хьайбай боахам дегIабоалабарга кхоачадь ца Iеш, юкъарча товарооборота новкъостал а дергла, аIаши дегардараш кхетадарея дикача лоьлахой гIулакхаш тосадалара аьтув а бовхаргба. ХIаьта эгтара кертердар, хьайбай продукци алсамъяккхарах африкански мехкашкарча дукхача къахьегача адамий вахара боарам лакхбара юкъе реальни дакъа лацар хургхилар да.

Б. ПЕТУХОВ,
(ТАСС).

ЧССР. Шийтта тона мухь хьухьо «Татра - 138» яха 90 автомашина яйтаргьи укх шера Советски Союза «Татра-Копрживниче» яхача къаьнагIа йолча чехословацки автомобильни предприяте.

Шерагара шераге производство шерьлю заводо. 1950 шераца ийсйнча цо яраецача продукце боарам шозза лакхлургба.

СУРТА ТIА: «Татра-138» яха грузовой автомобилаш аIашагIйохкаш латт.

ЧТК—ТАСС сурт.

ФЕЛЬЕТОН

«До свидани, Бож-Iали»

Шоана дагевоагIа хургва масеха бутт хьалха «Сердало» газета тIа кепатехача «Мича дола хьо, Адама новкъа яхача корреспонденце тIа аз вийцаь 13—14 шу даьнна вIаьна. Цхьа бийст арааьккхача шоллагIьар милице а йоаккхаш лелар из. КIезига воккхагIа ца хилча суд йалл хьоле цхьа иттех вадар даьдер цо цу хана Назране. Цу тIа дешарех а аьнназар кхо класс аьккха воалаше в.

Лоацца аьлча, цхьан дийнахь а иштта гесси вига йиш йоацаш ва из. Цул совгIа, мичахьа ва, ца ховш кхо бутт баьна ха а яр из статья яьнь.

Дукха хIама хувададеннад, дукха хий Iоалхад цу хана хьа. Бакъда, са Дошлокоев Адамие хема хьалха санна хиэвча, бисача талгIеша дIа-хьа а кхувсаш долаш латт. Дукха хан латт беца йисте. ХIаьта хь чу вала лоархIавеш саг вац.

ХьалхагIа чувелле ди-бийса а вахкийте, кхы харцахь ва лелалахь, аьле, кертах кулг а хьеаха дIахецар из. КIордадаьдер милиционерашта ца луьца а цунгара лодкъамаш хьло я. Бакъда, хIанз Адам лаца иштта атта дац. БIаргa ца вайта «шайтIа-кий» кораьй, йовх, дуниа. Хьалхашка латташе а лаьттах Iочваьхо, сигал хьалваьлар ца ховш вайя дIавоал, йоах, тIаккха вIалла хьона дагадоацача гIолла юха гучавоалл.

ЧIоагIа сагоr даьд цо укхазарча цхьаболча милиционерий.

ХIанз дукха ха йоацаш ше хьалха ваьхача лоалахой кок Iаьжа гужаж а хьа оагIар Адам. Сарц лаьлар из лаца, аьнна. Юххера а шоай отделе наIар тIа гIолла тIехвоалаш тIабеттабенна лаьцар из кIийле хайша баьгIача милиционераша. Хьалха санна решетка чу а ца воалаш КПЗ-чу ваьар из шолха чIегаш а теха.

— Ай фу дуц ваш, яц дунга цхьаккха шайтIа кий, яхаш цец а ваьнна дукхьал уттар шийн новкъосташта цу бийсанне дежурни хинна аIамига саг Султанбеков Руслан.

Бакъда, IуйрэI Адам хьарааьккха чIегаш хьалаха яхи Руслан ши кулг дIа-хьа дахийтача латтийсар. Яьсса яр кIаьнк чувалла помещени. Пенашка, кораша хьежар. СогтабIь чIий, бохабаь бIалг бапар.

Адам цу хана ши пIелг бага а белла шок етташ воаIлараа «смоход» а шийн новкъостий хьагулбеш лелар.

ХIанз кораагIе-м дIахецарден хьона вай из кхетам дуагболча цхьан даь бе кхаччелца, аьнна милице яь чIоагIо ехар.

Дитац тхо укхо яхаш милицера Iоетта телефонаш кIорда а яь райисполкомерча кхеза долча беравшта тIахьожам доаттабеча комиссе решени бир, республика профтехобразовани управленега из кIаьнк цхьаннахьа деша дIахьожаве аьнна лехар а деш. Из дар укх шера 17 марта. Цох саххийтта Адам чIоагIа гIадвахар. Iад дIакхессар, массанега ладугIа, гаьна воццаш уллача юрта яха шийн наьха дала йола бийсаш яха аллалаелар бийлаеюкъя а ца лелаш. Массане а доакха са заьнкар.

ТIаккха цхьа кIира доаллаше а цу комиссе секретарь волча вахар Адам. Эхь хеттаьар: жоп денадий, аьнна хьаттар цо Имагожев Бекханнага. Дешар. ШоллагIа вахар Адам, кхозлагIа а вахар, диэлагIа а вахар. ХIара дена яха волаввелар. КIаьнка боацача сатемга диллача цоех хIара дж цу миссел дIаьнка лар. ДIасха волавелар кIираш, бетташ. Сатийнча кабинеташка уж каьхаташ стола тIа дехха богIараштаба бIарга мичча гу Адама хьуэза са.

Хоелас кIаьнка шийна лелаю бюрократи. Футтаройна санна юха а ааа бийсаш яха, группаш аIашагIъехка. саьн тIехьешкара бераашта хIамаш етта, нахьа корех чувела волавелар из. Хел бийса дIайодацар цо мерзачи набарех тхьейса бада нах сома ца бохаш. Iо а хьалле а цIаьхха гIараш ца лелхийташ. Кхы де хIана доацаш МалгIабикерча профтехучилище дешкщега декар дир, комиссе, бокъхала дIаэца Адам профтехобразоване управлене цун гIулакхия фу ду хилица мукъа, аьнна.

Вожаш хало раьза хилар. ШоллагIча дийнахь «Со ва из Дошлокоев», — аьнна честь а деина пигарча воспитателашта хьалханика дIеттав — «бий» миссел мара йоаца хIаьникиг.

Цхьа ди даьккхав Адама хIанз кIанз сона уйла тIа ма йохийтагIйий укхаза, яхаш, ши ди а даьккхар, кхоъ а даьккхар. Иштта аIаахе воладелар сагота, аьсеа, сакъердаме доаца деноаш. Хьахьожаш саг вецар Адамгахь. ТIаккха вож цхьан дийнахь цу гонахьа бахача лоалахой боеех а лета: «До свидани, Бож-Iали», аьнна вена Назране юха хьаэттар. Воддаше комиссе секретарь волча вахар шийн гIулакхех фу йинкад хьежа. Бекхана аIабIерахьожжаше а хайра Адама шийн гIулакх телхалга. Цхьа алап харцахьа яздьа, е ди хорцахьа оттаьлха хан аьнна бахьан а даьккха юхадаьхкадо Адама кьаьхтам.

Юха а воласлаь Адама «похода».

ХIанз юха а сатем бессаб Назрана улишашка. Сатийна наь кхаха укх тIехьарча бийсашка. Адам юха а мича вахар ца ховш ва. Ер мугIараш аз яздеш хана цхьабараша йоахар из г. Орджоникидзе трамвайца водаш шоашта бIаргаеайнаа, шоллагIбараша йоахар Ростове хиаьчаа. Бакъдар ховш дац.

ХIанз кIезига — дукха аттагIа да милице, берий комвата. комиссе болхлошта. Цуна лаьгъа укхача нахага ладувгIа, цун тIехьа лийя мичц бола цар кхы аIалла хIама деце.

Хало а хIана ю шоашта Адам бахьан, из гаьна хилча дукха аттагIа да. Цул совгIа, цо во дар дойя «тха терреторе тIа хиннадац из» а ала йиш ма йий.

М. ЗАНГИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIалаш Грозне куьцалуш моршаш а йолаш, дуккагIча даькъе йоачан а йоацаш, къилбаседа-малхбузехьара гIаьхьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIаьлла 20—25, Грозне 21—23 градус йоахал йолаш хила а тарлу. ДIахорчиш дени шин буса хуацалуш моршаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка юкъ-юкъе догIа а далхаш, дж а къуекьаш, къилбаседхьара гIаьхьача боарамe мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 9—14 деношка 20—25, республика лоамни районашка 15—20 градус йоахал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

23 июне
РАДИО

6.30 — Юрта Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.30 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Балов. «Кабардино - Балкария» яха симфонически поэма. 8.45 — КПСС-а XVI-гIа съезд хьайиллача дийнахь денз 40 шу дизар яха беседа (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Таьрка талгIеш яха радиомонтаж (гIалгIай меттала). 16.20 — Къона тIехье (гIалгIай меттала). 16.35 — ДIаяхача заман юхе дисача воча гIулакхашта моттиг яц, яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.50 — Иллай, ашарий, халкъара ашарий концерт. 17.15 — Юртабоахамо дешарий школа (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Пятилетка ударникаш, шоана хетаю (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта фильм. 18.25 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 18.55 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.15 — Дунен халкъашта юкъера обзрени. 19.25 — «Даьхен саттий» яха телевизионни фильм (хьалхара сери). 20.15 — Шоана бераш. 20.30 — Луначарский цIерах долча драми Калужски театра спектакль (нохчий меттала доахкх).

24 июне
РАДИО

6.30 — Юрта Iуйре (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — Ленина некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Бизе операцера арий. 8.45 — Харжаркоша тIадехка декхараш кхоачашлу» яха беседа (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Коммунизм керда саг кхетамца кхевар» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.15 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 16.45 — Ашараш. 17.00 — «Къонал» (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — Нохч-ГIалгIай ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Шелковски районе радио общественни редакцес къамаьл ду (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Школьни каникулий деношка. «Франц Шуберт» яха художественни фильм. 18.05 — Берашта фильм. 18.45 — Телевизионни кердадараш. 19.00 — Хоамаш. 19.02 — Аьхки доакъараш» хийца (нохчий меттала). 19.20 — «Даьхен саттий» яха телевизионни фильм (шоллагIа сери). 20.20 — Шоана бераш. 20.25 — «Гаьнна малхбузехьа» яха художественни фильм.

ЦIенош дIоахду котельнеш йолаш долча боахамий кулгалхойи управляющейи теркамга

Котельнешта шийн хиннахьа газ чухецара цIерам йоагаю ха дIайолиилалехьа кхоачашдеза дарг-дац:

1. Качегараши газови боахама хьалхара беххтокхаме хургбола нахи революце проспектагIа № 6 йолча цIеношкa уллача Грозненски дешара пункте Iомабелга. Цига дийша яьнача персоналага газови доагораца болх бе бокъо йолаш дола удостоверени хила деза. Няйса лоархIаргдаш Грозненски дешара пунктон СССР Гостехнадзора Среднекавказски округа газови надзора отделон денна удостовереней мара.

2. Яьн бокъонца хийч а даь дIаоттаделга, тунгилгаш цIенъяьн болх дика бой хьожаш техкан йоахилга, тунгилгаш технически малагIча хьал тIа я хьожаш оттаь акташ 1970 шера 10 октябрь тьатIакхачалехьа «Грозгоргаз» треста цехашка хьачулулга.

3. «Грозгоргаз» тресте предписанеш кхоачашъелга а хIанзарча боармашкен правилашкен хьежжа котельнеш кийчъяра дерригга балхаш кхоачашделга а.

Болх бе мегаргйолаш кийчъяьнза йолча котельнешка газ чуйтаргьяц.

«ГРОЗГОРГАЗ» трест.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-06; редактора зам. — 3-39-11; беххтокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурен, промышленносте отделий — 3-42-30; Юрта боахамий» письмай отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-06; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05125. Заказ № 4446.